МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 1-ГО КЛАСУ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ТИЖДЕНЬ 5
ТЕМА ТИЖНЯ: «ОСІНЬ»

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Рецензенти:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник проректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»**, Чепурна Н. М.,** кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Іванова О. С., учитель початкових класів середньої загальноосвітньої школи № 91 м. Львова, голова методичного об'єднання вчителів початкових класів

Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена в будь-якому вигляді та будь-якими засобами без попередньої згоди

Видання здійснено у межах реалізації проекту «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Модельна навчальна програма для першого класу та навчально-методичні матеріали // авторський колектив під керівництвом Шияна Р. Б. – 2017 р.

Зміст:

Пояснювальна записка 6
Орієнтовні дослідницькі/ проблемні запитання 10
Завдання першого тижня 10
Очікувані результати першого тижня 10
Освітні галузі та очікувані результати учіння 11

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Як впізнати осінь? 15
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 15
Ранкова зустріч. «В осінній час сім погод у нас». (музичні твори, народні прикмети, прислів'я, приказки про осінь) 17
Сприймання й інтерпретація художнього опису осені. Вправа «Упізнай місяць» 22
Екскурсія до парку. Ознайомлення з ознаками осені. Збір природного матеріалу (осіннє листя, каштани, жолуді тощо) 24
Рефлексія від екскурсії. Вправа «Незакінчене речення» 28
Гра «Їжачкова математика» 29
Гра «Я – спостерігач». Оволодіння вміннями спостерігати, порівнювати, робити узагальнення 30
Створення і заповнення лепбука (учні розміщують зроблені за тиждень фото, написані розповіді, казки про місяці, календар, малюнки плодів, листків тощо….) 32

Як живуть рослини восени? 35
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 35
Ранкова зустріч. «Осіння квітка, яка мені подобається» 37
Проведення простих спостережень у природі та збір інформації для узагальнення і висновків. 38

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Екскурсія «Як живуть рослини восени?»
Вправа «Стоп-кадр». (Зробити світлини обраних об'єктів живої природи: дерева, куща та трав'янистої рослини для порівняння їх в іншій порі року) 42
Дослідницька діяльність у групах «Впізнай рослину за листком і плодом» 43
Дидактична вправа «З'єднай цифру з відповідним малюнком». 43
Графічні вправи
Створення аплікації з природних матеріалів 43
Складання зв'язного висловлювання за поданим початком «Осінній ліс». (Діти озвучують по одному реченню про життя рослин восени) 44
Підведення підсумків заняття. Заповнення лепбука 44

Як живуть тварини восени?

Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 45
Ранкова зустріч. «Хвилинка-цікавинка» про тварин. Логічна вправа «Тварини восени» 47
Вироблення вміння сприймати і розуміти прості медіатексти. Перегляд відеоролика «Як звірі готуються до зими» 48
Вправа «Як тварини готуються до зими?» 49
Участь у рухливих іграх, наприклад, «Зайці в лісі» 50
Математичне конструювання «Танграм». 50
Сюжетно-рольова гра «Зустріч тварин напередодні зими» 51
Підведення підсумків. Заповнення лепбука: майстер ляпок 51
53

Що нам дарує осінь?/ Чому осінь називають щедрою?

Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 53
Ранкова зустріч «Подарунок другові» 55
Слухання «Казки про Зайчика і пори року. Осінь» О. 55

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Крижановської з метою пригадування ознак осені
Пошук відповіді на запитання «Що нам дарує осінь?» 57
Гра «Допоможіть Зайчикові побачити щедрість Осені»
Вивчення пісні «Ходить гарбуз по городу» та її театралізація 62
Виготовлення виробів із осінніх матеріалів: овочів, плодів, насіння тощо 62

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Як впізнати осінь?
Додатки 1- 5 64

Як живуть рослини восени?
Додатки 6-8 71

Як живуть тварини восени?
Додатки 9-11 74

Що нам дарує осінь?/ Чому осінь називають щедрою?
Додатки 12-14 81

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

матеріали для вчителя

матеріали для дітей

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Шановні колеги!

Перед Вами Модельна навчальна програма для 1-го класу, а також навчально-методичні матеріали до неї, які Ви ласкаво погодилися пілотувати в рамках проекту «Нова українська школа». Від наших спільних зусиль залежатиме, наскільки полюблять Нову українську школу діти, оцінять її батьки, наскільки зросте якість початкової освіти в Україні.

Модельна навчальна програма для 1-го класу, а також навчально-методичні матеріали до неї створені на основі проекту Державного стандарту початкової загальної освіти, вони відповідають меті та ідейним засадам цього документу й реалізують загальні та конкретні очікувані результати, окреслені в ньому. Зокрема:

Метою початкової освіти є гармонійний розвиток дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування загальнолюдських цінностей, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Ідейні засади:

Презумпція талановитості дитини	Забезпечення рівного доступу до освіти, заборона будь-яких форм дискримінації
Цінність дитинства	Відповідність освітніх вимог віковим особливостям дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема і гру
Радість пізнання	Організація пізнавального процесу, яка приноситиме радість дитині, широке використання в освітньому процесі дослідницької та проектної діяльності

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Розвиток особистості	Замість «навченої безпорадності» – плекання самостійності та незалежного мислення. Підтримка з боку вчителя/ вчительки розвине у дітей самоповагу та впевненість у собі
Здоров'я	Формування здорового способу життя і створення умов для фізичного й психоемоційного розвитку, що надзвичайно важливо для дітей молодшого шкільного віку
Безпека	Створення атмосфери довіри і взаємоповаги. Перетворення школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування

1. **Модельну навчальну програму** сконструйовано на основі ***потижневого планування*** освітнього процесу з окресленням теми тижня й очікуваних

результатів за галузями, які вчитель/ вчителька реалізовуватиме впродовж тижня. Більшість цих результатів має стратегічний характер, що й зумовлює їх повторюваність впродовж першого циклу навчання (1-2 класи) для формування вмінь і поглиблення знань учнів.

2. **Модельну навчальну програму** розроблено на основі ***проблемно-пошукового підходу***.

У рамках тижня окреслено ті проблеми /дослідницькі чи проблемні запитання, які стануть основою інтеграції та стрижнем освітнього процесу. На розсуд учителя/ учительки ці проблемні запитання можна розглядати впродовж одного дня або ж у разі освітніх потреб чи посиленого інтересу дітей – впродовж двох днів. Програма та навчально-методичні матеріали заохочують до того, щоб учитель/ учителька через спостереження й рефлексію з'ясовував/ -ла очікування, потреби учнів і моделював інші проблемні запитання / ситуації, спираючись на ініціативу самих дітей.

Модельна навчальна програма містить завдання для педагога, які він ставить перед собою в рамках тижня, а також що мають знати і вміти учні (безвідносно до галузей) після розгляду проблемних запитань. В окремій таблиці подано очікувані результати тижня (за галузями).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Розгляд та опрацювання проблемних / дослідницьких проблем відбувається через орієнтовні види навчальної діяльності. Навпроти кожного виду діяльності подано, які очікувані результати можуть досягти учні, на чому має акцентувати увагу вчитель / вчителька під час реалізації цих завдань. За окресленим індексом ці результати можна легко співвіднести з конкретними очікуваними результатами, вміщеними у проекті Стандарту, позначати їх, щоб відстежувати системність досягнення цих результатів та правильно планувати освітній процес.

У таблицях запропоновано більше видів навчальної діяльності, ніж передбачено інтегрованим курсом «Я досліджую світ». Учитель/ учителька на свій розсуд частину цих завдань може перенести в рамки окремих предметів відповідно до основного змісту завдання (математика, навчання грамоти, мистецтво) або ж вилучити це завдання, змінити чи замінити його на більш відповідне.

Більшість орієнтовних видів навчальної діяльності відображає синергетичний підхід до освітнього процесу, коли виконання завдань із різних галузей, їх взаємопроникнення та переплетення підсилюють ефекти навчання.

3. Звідси, ***інтегрований підхід,*** відображений не тільки через специфічні «синергетичні» завдання, що моделюють життєві ситуації, з якими стикаються діти, а й через курс “Я досліджую світ”.

Стрижнями інтегрованого підходу є теми тижня та проблемні / дослідницькі запитання, які варто розглядати з урахуванням схеми:

- математика (3 год. на тиждень окремо +1 год. інтегрована в курс «Я досліджую світ»);
- українська мова (5 год. на тиждень окремо +2 год. інтегровані в курс «Я досліджую світ»);
- іноземна мова, мистецтво, фізична культура – окремі предмети.

Педагог зможе поширювати розгляд теми тижня та проблемних запитань і на окремі предмети, якщо це дозволятиме зміст програми.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Кожен вид навчальної діяльності супроводжується докладним описом та орієнтовними навчально-методичними матеріалами для вчителів, призначеними заощадити час педагогові на пошуки. Електронна версія цих матеріалів допоможе збільшувати пропоновані ілюстрації, дописувати до них власні завдання, розмножувати матеріали для використання у класі. Багато запропонованих видів діяльності може бути розгорнуто до денного проекту.

Більшість навчально-методичних матеріалів ґрунтується на ***конструюванні знань, а не на відтворенні***, що демонструє ***партнерський підхід*** до освітнього процесу, задекларований Концепцією «Нова українська школа».

Модельна навчальна програма та навчально-методичні матеріали – колегіальний продукт, який постав улітку 2017 року у співпраці фахівців з усіх регіонів України. Ми вдячні за це всім нашим укладачам: учительським спільнотам пілотних шкіл, тренерам з усіх областей України, авторам проекту Державного стандарту початкової освіти, методистам. Пропоновані документи мають багато переваг, однак вони далекі від досконалості. Тому ми сподіваємося, що Ваше залучення до проекту – участь у пілотуванні цих матеріалів і їх творення, допоможуть зробити наш спільний продукт якіснішим.

.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5
ТЕМА ТИЖНЯ «ОСІНЬ»

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:

- **Як впізнати осінь?**
- **Як живуть рослини восени?**
- **Як живуть тварини восени?**
- **Що нам дарує осінь?/ Чому осінь називають щедрою?**

Завдання п'ятого тижня:

1. Навчити учнів спостерігати за сезонними змінами в живій та неживій природі восени.
2. Ознайомити з мистецькими творами про осінь.
3. Формувати вміння сприймати красу осінньої природи, милуватися нею та висловлювати власні враження та судження щодо побаченого і почутого.
4. Формувати навички дослідницької діяльності, класифікувати, узагальнювати набуті знання та використовувати їх у повсякденному житті.
5. Формувати здоров'язбережувальну компетентність.
6. Навчати висловлювати свою думку, активно слухати в умовах усного спілкування, взаємодіяти з однокласниками.

Очікувані результати п'ятого тижня:

На кінець тижня учні *знатимуть:*

- основні ознаки осені;
- назви осінніх місяців;
- зміни, які відбуваються в природі восени;
- правила безпечної поведінки у природі

та вмітимуть:

- розпізнавати зміни в живій і неживій природі восени;
- визначати та описувати дари осені та порівнювати їх із геометричними фігурами;
- знаходити деякі взаємозв'язки та закономірності в природі восени;
- дотримуватися безпечних прийомів праці;
- виготовляти вироби з природних матеріалів;
- дотримуватися правил безпечної поведінки у природі;
- емоційно сприймати твори мистецтва та красу природи;
- уважно слухати один одного в умовах безпосереднього спілкування.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

№ з/п	Назва освітньої галузі	Очікувані результати учіння
1	**Мовно-літературна**	ВЗАЄМОДІЄМО УСНО З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, прохання, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав участь (як відбувалася гра?, чи отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило) Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось /кимось) Ділиться своїми почуттями та емоціями від почутого й побаченого Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання на ім'я до іншої особи, ввічливі слова Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) ЧИТАЄМО Придумує іншу кінцівку твору або змінює місце подій Малює або добирає ілюстрації до художнього тексту ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО Записує елементарні повідомлення за допомогою малюнкового письма, наприклад: піктограми з правилами поведінки в школі; лист із розповіддю про літні розваги; записка про очікувану класну подію Записує елементарні повідомлення за допомогою умовних позначок для слів-назв предметів, дій, ознак Підписує друкованими літерами своє ім'я та прізвище, назву на власних малюнках, на роботі, виконаній спільно у групі Називає букви, із яких складається його ім'я та прізвище Відтворює графічні знаки за зразком ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ Досліджує походження слів – вересень, жовтень, листопад Розрізняє голосні (складотворчі) та приголосні звуки Визначає кількість складів у слові, орієнтуючись на кількість голосних звуків Розрізняє глухі та дзвінкі приголосні звуки Розрізняє тверді та м'які парні приголосні звуки ДРАМАТИЗУЄМО Використовує голос (тембр, темп, інтонація) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу в процесі сюжетно-рольової гри

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

2	**Математична**	ЛІЧБА ЧИСЛА, ДІЇ З ЧИСЛАМИ Читає і записує числа 1 – 3 словами і цифрами Утворює числа 2-3 прилічуванням одиниці до попереднього і відлічуванням одиниці від наступного до нього числа Співвідносить кількість об'єктів навколишнього середовища з відповідним натуральним числом Порівнює числа в межах 3, використовуючи знаки <> = Утворює рівності на основі знання про склад чисел 2-3 ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН Будує відрізок заданої довжини (1-3 см) Співвідносить цифру з її зображенням на лінійці Вимірює довжину предметів або відрізків (довжиною до 3 см) ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ, ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ Розпізнає геометричні фігури (в т.ч. трикутник) Створює моделі трикутника з підручного матеріалу (листя, жолудів, каштанів, гілочок тощо) РОБОТА З ДАНИМИ Збирає дані, що відображають конкретну життєву ситуацію на основі запропонованого опитувальника (два-три запитання). Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми
3	**Природнича**	Я ПІЗНАЮ ПРИРОДУ Співвідносить зображення / описи об'єктів та явищ живої і неживої природи з відомими йому / їй із довкілля або інших джерел об'єктами та явищами Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди Фіксує здобуту інформацію (зображеннями, символами, за допомогою фотопристроїв) Я У ПРИРОДІ Розпізнає осінні зміни в неживій та живій природі Не завдає шкоди рослинам під час спостереження Дотримується правил безпечної поведінки під час екскурсії Описує об'єкти природи своєї місцевості за певними ознаками Аналізує явища живої і неживої природи восени Розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини Описує рослини своєї місцевості Описує тварин своєї місцевості Розпізнає об'єкти довкілля (за кольором, смаком, формою, звуком тощо) Я У РУКОТВОРНОМУ СВІТІ
4	**Технологічна**	МОЯ ТЕХНІЧНА ТВОРЧІСТЬ І ТЕХНІКА Добирає конструкційні матеріали за їх властивостями для виконання практичної роботи (використання паперу, пластмаси, деревини, металу, пінопласту та інших матеріалів для макетування) Я У СВІТІ ТЕХНОЛОГІЙ

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		Організовує безпечне робоче місце з допомогою дорослих (використання клею, інструментів та пристосувань із гострими частинами) Демонструє іншим результати власної діяльності Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань Задумує конструкцію виробу та конструює його з готових елементів (розмічання розгорток; виготовлення, оздоблення пласких та об'ємних виробів
		Я У СВІТІ РЕМЕСЕЛ
5	**Соціальна і здоров'язбережна**	БЕЗПЕКА
		Усвідомлює можливі небезпеки, що можуть очікувати людину в довкіллі
		ЗДОРОВ'Я Спілкується з вчителями, однокласниками ДОБРОБУТ
		Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри Виконує запропоновану роль в мікрогрупі (команді), погоджується із рішенням команди
6	**Громадянська та історична**	Я – ЛЮДИНА Я – СЕРЕД ЛЮДЕЙ
		Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання Дотримується правил безпечної поведінки під час прогулянок і відпочинку у природному середовищі.
		МОЯ КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА
		Визначає, що дає природа людині восени
		МОЯ ШКІЛЬНА ТА МІСЦЕВА ГРОМАДИ
7	**Мистецька**	ПІЗНАННЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МИСТЕЦТВА
		Сприймає твори різних видів мистецтва про осінь, висловлює свої враження, вподобання Пояснює, що подобається, а що не подобається у творі мистецтва
		ПРАКТИЧНА ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ
		Малює графічними матеріалами (олівцями, фломастерами, крейдою, фарбами тощо) Придумує образи і створює їх різними знайомими засобами художньої виразності Працює з природними матеріалами Вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів
		КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО
		Презентує результати власної творчості перед однолітками Бере участь у мистецьких заходах

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

8	**Фізкультурна**	БАЗОВА РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
		Виконує різновиди ходьби
		СПЕЦИФІЧНА РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ПОВ'ЯЗАНА З ВИДАМИ СПОРТУ ІГРОВА ТА ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ (РУХЛИВІ ІГРИ ТА ЕСТАФЕТИ)
		Грає в рухливі ігри Виконує різні ролі в ігрових ситуаціях

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як впізнати осінь?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. «В осінній час сім погод у нас». (музичні твори, народні прикмети, прислів'я, приказки про осінь)	Уживає форму кличного відмінка іменника та ввічливі слова Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання Слухає музичні твори про осінь, висловлює свої враження, вподобання. Відтворює графічні знаки за зразком	2МОВ1.8-2 2 МОВ 1.2-1 2 МИО 3.3-1 2МОВ3.1-1
II.	Сприймання й інтерпретація художнього опису осені. Вправа «Упізнай місяць»	Співвідносить зображення / описи об'єктів та явищ живої і неживої природи з відомими йому / їй із довкілля або інших джерел об'єктами та явищами. Сприймає монологічне висловлювання (художній опис). Досліджує походження слів – вересень, жовтень, листопад. Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання. Малює графічними матеріалами (олівцями, фломастерами, крейдою, фарбами тощо)	2 ПРО 4.1-1 2 МОВ 1.1-2 2 МОВ 4.1-9 2СЗО4.4-6 2 МИО1.1-5
III.	Екскурсія до парку. Ознайомлення з ознаками осені. Збір природного матеріалу (осіннє листя, каштани, жолуді тощо)	Сприймає монологічне висловлювання (вірш). Розпізнає осінні зміни в неживій та живій природі. Не завдає шкоди рослинам під час спостереження. Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди. Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого. Дотримується правил безпечної поведінки під час екскурсії. Виконує різновиди ходьби. «Записує» (за допомогою природного матеріалу) числа цифрами.	2 МОВ 1.1-2 2 ПРО 3.1-3 2 ПРО 3.2-5 2 ПРО 1.4-1 2 МОВ 1.8 -1 2 ГІО 2.3-1 2 ФІО 1.1-3 2МАО 2.1-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		Спілкується з вчителями, однокласниками	2СЗО 4.4-1
IV.	Рефлексія від екскурсії. Вправа «Незакінчене речення»	Ділиться своїми почуттями та емоціями від побаченого. Описує об'єкти природи своєї місцевості за певними ознаками	2 МОВ 1.8 -1 2 ПРО 4.3-1
V.	Гра «Їжачкова математика»	Лічить об'єкти навколишнього світу. Описує тварин своєї місцевості	2 МАО 3.1-1 2 ПРО 3.1-9
VI.	Гра «Я – спостерігач». Оволодіння вміннями спостерігати, порівнювати, робити узагальнення.	Співвідносить зображення/ описи об'єктів та явищ живої і неживої природи з відомими йому/їй із довкілля. Аналізує явища живої і неживої природи восени. Спілкується з однокласниками. Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання Співвідносить кількість об'єктів з відповідним натуральним числом. Порівнює числа в межах 3 Визначає кількість складів у слові	2 ПРО 4.1-1 2 ПРО 3.1-4 2 СЗО 4.4-1 2 ГІО7.2-1 2МАО2.1-3 2МАО2.1-2 2МОВ4.1-1
VII.	Створення і заповнення лепбука (учні розміщують зроблені за тиждень фото, написані розповіді, казки про місяці, календар, малюнки плодів, листків тощо….)	Добирає конструкційні матеріали за їх властивостями для виконання практичної роботи (використання паперу, пластмаси, деревини, металу, пінопласту та інших матеріалів для макетування). Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань. Організовує безпечне робоче місце з допомогою дорослих (використання клею, інструментів та пристосувань із гострими частинами). Демонструє іншим результати власної діяльності. Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику	2 ТЕО 1.3-1 2 ТЕО 2.1-1 2ТЕО 2.1-2 2 ТЕО 1.5-1 2МОВ1.7-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як впізнати осінь?

І. Ранкова зустріч. «В осінній час сім погод у нас». Народні прикмети, прислів'я, приказки про осінь

1. Привітайтеся з учнями та попросіть їх привітатися один з одним, наголосіть на правильному звертанні (Марійко, Васильку, Тарасе, Олеже).
2. Покажіть учням світлини (плакати, малюнки тощо) осінньої природи і попросіть придумати їм назви. Учні дають назви, пов'язані з осінню.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Поставте запитання: Як ви дізналися, що на світлинах зображено осінню пору року? (відповіді учнів).

Підведіть учнів до формулювання проблеми сьогоднішнього дня.

Напишіть на дошці слово «осінь». Запитайте дітей, з якої букви починається слово «осінь» та запропонуйте потренуватися в її написанні.

Матеріали для дітей. Додаток 1

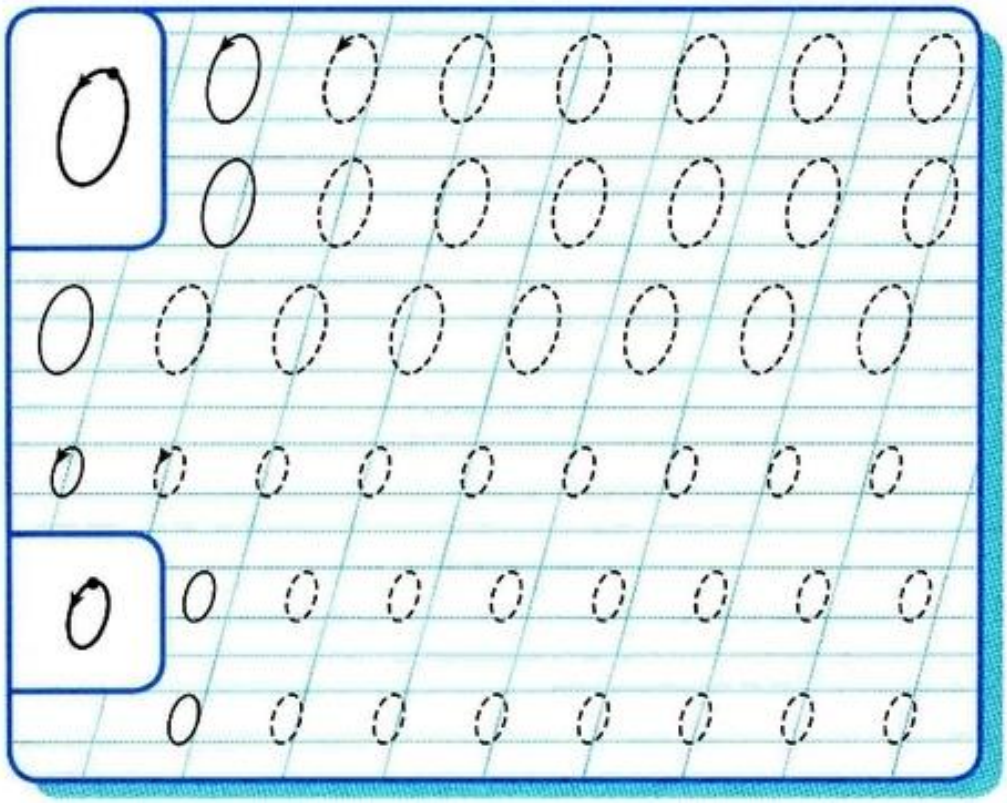

3. Запитайте учнів, як вони розуміють прислів'я:

- ✓ *В осінній час сім погод у нас: сіє, віє, крутить, мутить, припікає, поливає.*
- ✓ *Весна красна квітами, а осінь - плодами.*
- ✓ *Осінь сумна, а весело жити.*
- ✓ *Як вересніє, то й дощик сіє.*

4. Послухайте з учнями музичні твори про осінь для висловлення власних вражень, вподобань (наприклад, В. Косенко «Дощик», М. Парцхаладзе «Осінній дощик»).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Послухайте музичний твір і спробуйте визначити знайомі вам ознаки дощику.
- Чи змінювався характер музики впродовж твору? Як саме?
- Послухайте ще раз музичний твір і виконайте пальцями «танок дощику»

5. Сприймаючи кожний твір мистецтва, ми впізнавали осінь. А що допомогло розповісти про осінь композитору, художнику, поету? *(композитору – звуки, художнику – фарби, поету – слова)*

II. Сприймання й інтерпретація художнього опису осені. Вправа «Упізнай місяць»

- Запитайте дітей, чи знають вони назви осінніх місяців.
- Прочитайте вірш про **вересень.** Попросіть учнів розпізнати місяць за його ознаками.

В школах дзвоник продзвенів,
Школярів дім знань зустрів.
В лісі виросли грибочки,
У опеньках всі пеньочки…

Тут можна використати елементи випереджувального навчання й викладати назви місяців із букв.

Якщо у Вашій місцевості росте верес, принесіть кілька гілочок із собою, можна принести до класу верес у горшку. Розкажіть про таке:

Якщо дні стали коротшими, за вікном накрапає дощик, а з дерев облітає перше жовте листя, будьте певні – у гості завітав перший місяць року – вересень. А чи знаєте ви, чому його так назвали?

Назва дев’ятого місяця року пов’язана з вересом – вічнозеленою рослиною, яка росте в Україні, особливо на Поліссі, в Карпатах. Пахучі суцвіття вересу розпускаються в серпні й цвітуть аж до кінця жовтня. Проте саме у вересні рожево-бузкові квіти вересу найпишніше вкривають піщані пагорби, торф’яники та соснові бори.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Прочитайте вірш про **жовтень.** Попросіть учнів розпізнати місяць за його ознаками.

Чарівник прийшов у ліс,
фарби, пензлика приніс.
У діброві та садочку
стали жовтими листочки.

Запитайте, чому другий місяць осені назвали жовтнем? (відповіді учнів).

Довколишні дерева зодяглися в найпривабливіший – жовтогарячий колір.

Запитайте, як називається третій місяць осені і чому?

- Прочитайте вірш про **листопад.** Попросіть учнів розпізнати місяць за його ознаками.

Вправо, вліво, вниз, назад –
Всюди справжній листопад.
Трішки ще і вже зима,
От і осені нема…

- Колись давно в народі його ще називали грязень, хмурень, листопадник. Як ви думаєте, чому третій місяць осені отримав такі назви?

- Розгляньте з учнями малюнок і обговоріть, які осінні місяці відображено у вигляді хлопчиків, братів-місяців.
- Запропонуйте дітям відгадати, який місяць про себе може говорити так: «Я останній місяць осені. Мене часто називають Чорнотропом. Та мені більше подобається ім’я Льодостав – адже я починаю вкривати кригою річки й озера. Я люблю посумувати. Адже без мене грудень не прийде».
- Поставте дітей в коло і поділіть на три групи: «вересень – жовтень – листопад – вересень - ….».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Дайте завдання кожній групі учнів розфарбувати один місяць (на вибір) відповідними кольорами.
- Після завершення роботи діти презентують й обґрунтовують, чому розмалювали свій малюнок саме такими кольорами.

III. Екскурсія до парку. Ознайомлення з ознаками осені. Збір природного матеріалу (осіннє листя, каштани, жолуді тощо)

Перед початком екскурсії прочитайте учням вірш «Як ми з другом в ліс ходили»* для *обговорення того, що не можна робити в природі*.

Як ми з другом в ліс ходили[1]

У лісі з другом ми йдемо,
Співаємо та кричимо.
«Хто ви?!» – сорока нам тріщить.
«Тікайте з лісу! – верещить,
Злякали ви тварин усіх,
А це не жарти і не сміх!»
Та не зважаєм ми на це,
З гнізда взяли чиєсь яйце.
Мій друг гілки ламає,
А я нору шукаю….
Знайшов я нірку! Хто ж там в ній?
Ой! Мабуть, хтось великий, злий,
Бо він гарчить, бо він шипить,
Ой! Ой! Він може і вкусить!
Ні, я не хочу гратись так,
Пішли ми далі, в березняк.
Аж тут мурахи! Все снують:
То бігають, то щось несуть.
Ми гілкою в мурашник – раз!
Ну, а вони тоді на нас!
Мурашки лізуть в око, в ніс,
Кричать: «Покиньте швидше ліс!
А то ми прийдемо до вас,

[1] * Фесюкова Л.Б., Мирошниченко І.В., Панасюк І.С., Яковлева Н.В.. Виховуємо та навчаємо. Комплексні заняття й ігри для дітей 4 – 7 років. – Х.: Веста: ТОВ «Ранок», 2007. – С.202.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тоді вже стережіться нас!»
Ми з другом з лісу ледь втекли
І більше в ліс цей не пішли!

Перед екскурсією можна провести гру «Передбачення»: Який парк восени? Кого ми можемо зустріти в парку? У такому разі після екскурсії варто обговорити, наскільки передбачення справдилися.

- **Обговоріть також правила безпеки під час екскурсії**

1. Під час екскурсії дотримуватися правил дорожнього руху, не виходити на проїжджу частину.
2. Без дозволу вчителя не залишати місця перебування.
3. У разі поганого самопочуття негайно повідомити вчителя.
4. Дотримуватися правил безпечної поведінки та виконувати розпорядження вчительки.
5. Під час ходьба дивитися під ноги, щоб не спіткнутися і не травмуватися об гострі предмети.
6. Не пробувати жодної із зібраних рослин на смак: пам’ятати, що це може призвести до отруєння.

Екскурсія до парку. Ознайомлення з ознаками осені. Спостереження в групах. Збір природного матеріалу

Повідомте учнів про те, що вони будуть «шукати осінь» на шкільному подвір’ї (у саду, парку, сквері тощо).

Кожна дитина отримує аркуш паперу, на якому є чорно-біле зображення характерних ознак осені. Під час екскурсії діти повинні розмалювати відповідними кольорами ті елементи малюнка, які спостерігали в природі. Якщо діти побачили об’єкти, яких немає на малюнку, то їх варто домалювати самостійно.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Матеріали для дітей. Додаток 2

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

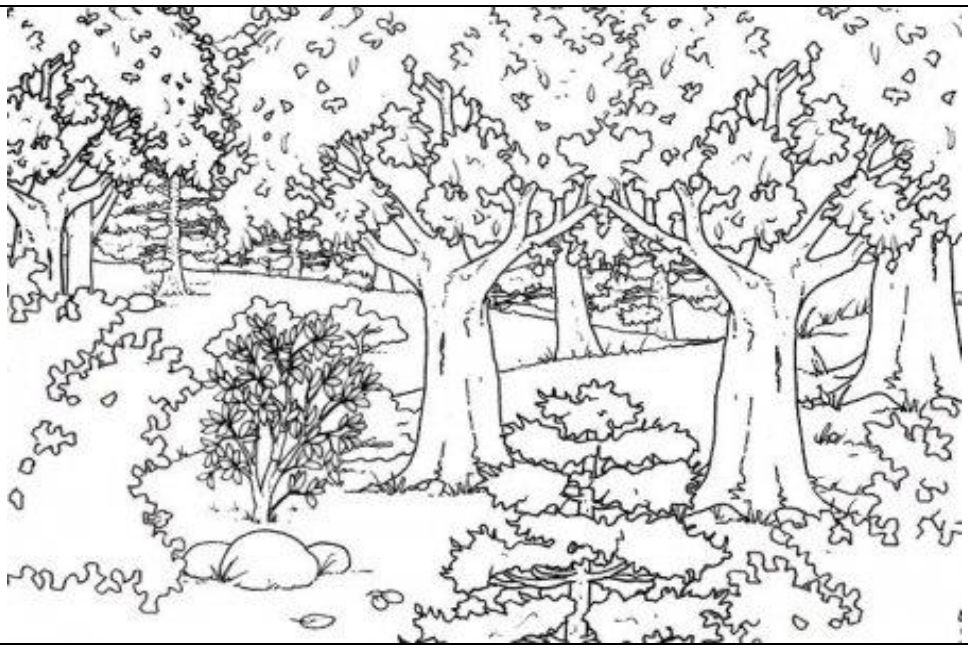

- Запропонуйте учням прислухатися до «музики» листопаду: яка вона за характером? Попросіть добрати слова, які влучно передають шум листя під ногами. *(Шумлять, шелестять, шерехтять, шарудять, тріщать, хрумтять, шепочуться).*

  - Пройдіть відстань від … до … на пальцях (на п'ятках, на зовнішній стороні стопи, на внутрішній), але так щоб ми чули лише шурхіт листочків.
  - З чим порівнюють опале листя? *(З барвистим килимом)*
  - А що ще воно вам нагадує? *(Золоті монетки, різнокольорові клаптики, яскраві обгортки від цукерок).*
  - Викладіть із опалих листочків цифри, які ви знаєте.
  - Подумайте, про що могли б шепотіти опалі листочки? Придумайте свою коротку розповідь і розкажіть однокласникам.

- Запропонуйте учням зібрати природний матеріал (опале листя і гілочки, каштани, жолуді, шишки, пір'ячко, гриби-трутовики і мох, горішки та сухоцвіт). А на березі моря можна виявити красиві камінці, мушлі, гладкі скельця – це теж варто прихопити із собою. Все це будемо використовувати для виготовлення панно, аплікацій, поробок тощо.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV. Вираження словами вражень від побаченого під час екскурсії. Вправа «Незакінчене речення»

Підводячи підсумки екскурсії, спробуйте (за допомогою вправи «Незакінчене речення») обговорити такі запитання (зміст запитань залежить від місця проведення екскурсії (парк, сквер, поле, ліс, річка, море тощо):

- ✓ Під час екскурсії небо було …… Хмари ……. Сонце ……
- ✓ Листя на деревах …… Найбільше жовтого листя на деревах ……
- ✓ Ми зібрали листя з таких дерев: ……..
- ✓ Плоди і насіння ми зібрали з ……
- ✓ Ми бачили птахів: ……. Вони були …….
- ✓ Під час екскурсії бачили таких комах: ……. Вони …….
- ✓ У парку живуть такі звірі: …….
- ✓ У лісі живуть ……..
- ✓ Ми зустріли домашніх тварин
- ✓ Під час екскурсії ми чули звуки ……..
- ✓ Люди, яких ми бачили, були вдягнені …….. тому, що …….
- ✓ Які органи чуття допомогли вам дати відповідь на ці запитання?

Продовжуючи бесіду, зверніть увагу учнів на те, що похолодання – причина змін у житті рослин. Із приходом осені багато трав, розсіюючи насіння, гинуть. У деяких гине наземна частина, але залишається коріння, які весною дають життя рослинам. У дерев і рослин опали листя, але збереглися наземна частина і коріння. Багато дерев і кущів розсіяли своє насіння, дуб – жолуді, клен, липа – крилатки. Із насіння виростуть молоді деревця – життя продовжується.

Розкажіть учням про те, як готуються восени звірі до холодів: лиси утеплюють свої нори, білки утеплюють дупло і ховають в нього запаси їжі, ведмеді шукають зручну і теплу барлогу, їжаки закриваються в листя, заєць вибирає тихе місце під густим кущем, щоб сховатися від негоди. Зникають комахи – комарі і мошки. Птахи, які ними живляться, відлітають у теплі краї. Наприклад, стрижі, ластівки, солов'ї, зяблики, трясогузки. Залишаються зимувати дятли, синиці, горобці, голуби, галки, ворони. Вони знайдуть їжу біля людських осель. Ми з вами теж будемо їх підгодовувати. Запропонуйте учням подумати, як краще це робити.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

V. Гра «Їжачкова математика»

Їжачок розгубив яблучка, які підготував для гостей у парку. Просить йому допомоги.

Матеріали для дітей. Додаток 3

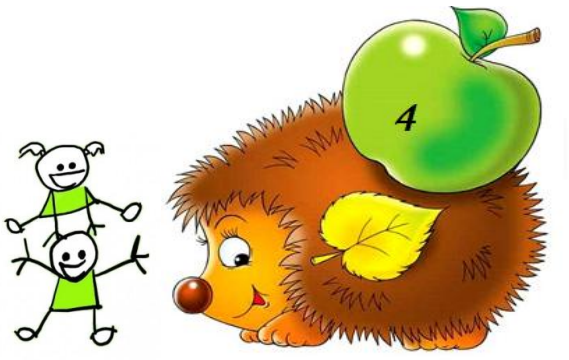

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

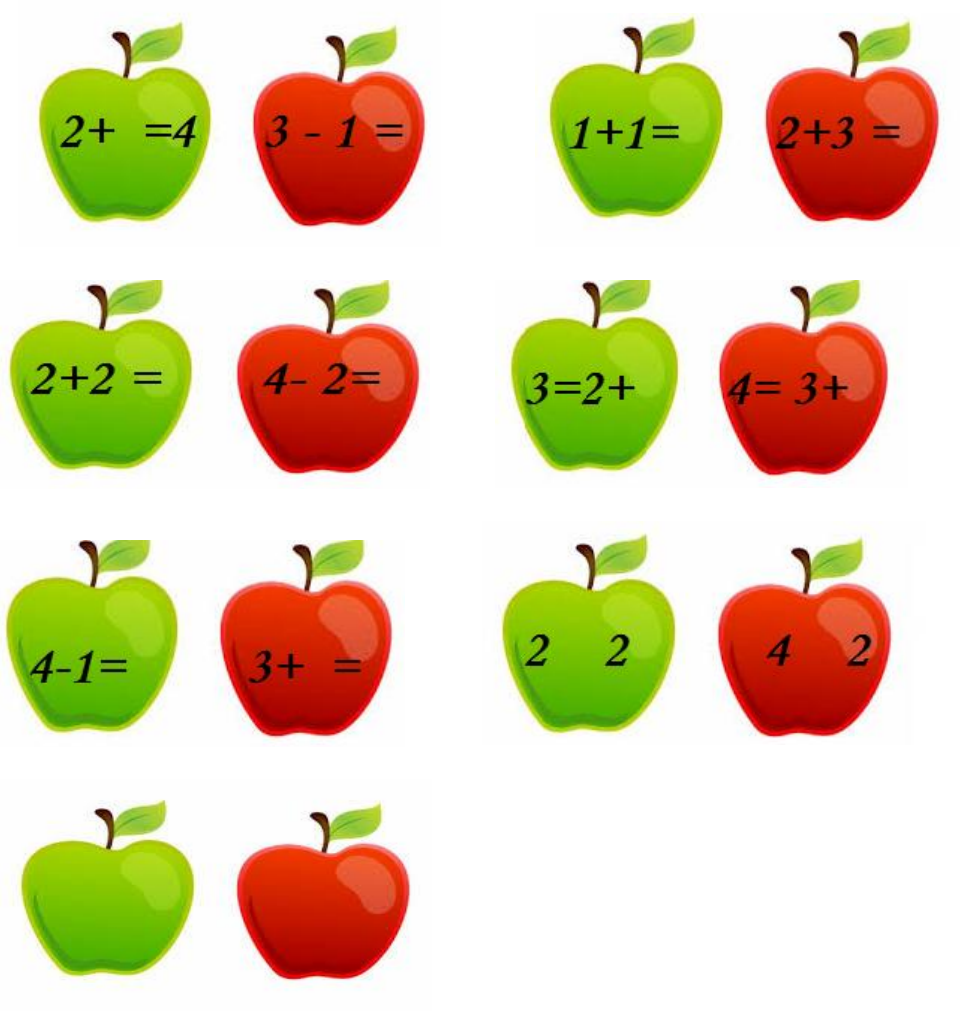

Ці завдання виходять за рамки очікуваних результатів п'ятого тижня, однак їх гарно сприймають діти. Їх можна виконувати в парах для того, щоб діти змогли підсилити один одного. Так само ставимо яблучка без цифр, щоб учні запропонували свої варіанти.

Так само варто запитати дітей, чи насправді їжачки їдять яблука, і пояснити, чому їжачків малюють з яблуками на голках.

VI. Гра «Я – спостерігач». Формування вміння спостерігати, порівнювати, робити узагальнення

Пограйте у гру «Я – спостерігач». *Кожній групі дайте малюнок (наприклад, із журналу «Джміль, №5, 2014»), розглядаючи який, діти повинні відшукати якнайбільше ознак осені.*

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

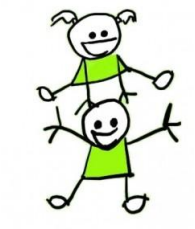

Матеріали для дітей. Додаток 4

Гру можна доповнити запитаннями:

- *Скільки дітей зображено на малюнку?*
- *Викладіть із набірного полотна цифру, яка відповідає кількості дівчаток.*
- *Викладіть цифру, яка відповідає кількості звірів, зображених на малюнку.*
- *Полічіть, скільки пташок намалював художник.*
- *Порівняйте кількість звірів і птахів. Запишіть відповідну рівність.*
- *Назвіть предмети, які зобразив художник, у назвах яких є звук [о].*
- *Назвіть об'єкт природи, назва якого складається з одного складу.*

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

VII. Створення і заповнення леп бука

1. Запропонуйте учням допомогти вам створити лепбук – інтерактивну книжку, яку вони будуть заповнювати впродовж тижня. Він має бути багатофункціональний. Поясніть учням, що основна інформація має бути розміщена посередині. Справа і зліва – цікава додаткова інформація (загадки, прислів'я, вірші, гуморески, кросворди, ребуси тощо).

2. Запропонуйте учням придумати назву лепбука та рубрик. Учні можуть для наповнення й оформлення лепбука використовувати природний матеріал, зібраний під час екскурсії, а також фото, написані розповіді, казки про місяці, календар, малюнки плодів, листків тощо.

Приклад лепбука:

3. Підсумки дня підведіть за допомогою мнемотаблиць (вчитель показує дітям мнемотаблицю і просить скласти речення, яке відображає її зміст).

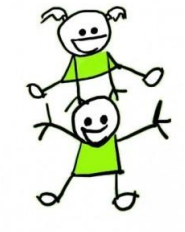

Матеріали для дітей. Додаток 5

О	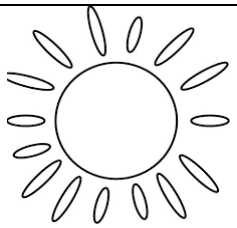	

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

(Восени сонце ховається за хмарами)

О		

(Восени з хмарок часто падає дощ, і люди розкривають парасольки)

	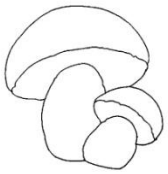	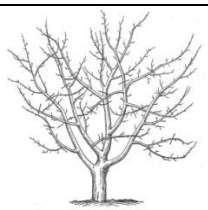	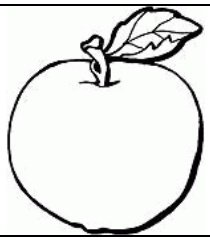

(Восени в лісі виростають гриби, а в садах достигають яблука)

О	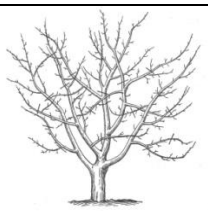
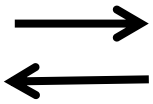	

(Восени з дерев облітає листя, і тому третій місяць осені називається листопад)

О	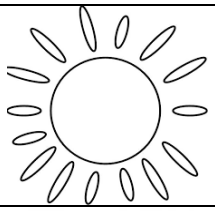	

(Восени сонечко часто ховається за хмарами. Люди розкривають парасолі. Дме вітер, зриває з дерев листя, птахи

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		!

відлітають у вирій.)

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як живуть рослини восени?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. «Осіння квітка, яка мені подобається»	Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри. Описує об'єкт природи своєї місцевості (квітку) за певними ознаками. Читає і записує числа 1 - 3 словами і цифрами. Утворює число 3 прилічуванням одиниці до попереднього і відлічуванням одиниці від наступного до нього числа.	2СЗО4.4-6 2ПРО4.3-1 2 МАО2.1-1 2МАО2.1-1
II.	Проведення простих спостережень у природі та збір інформації для узагальнення і висновків. Екскурсія «Як живуть рослини восени?»	Розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини. Пояснює можливі небезпеки, що можуть очікувати людину в довкіллі. Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження. Фіксує здобуту інформацію (зображеннями, символами, за допомогою фотопристроїв). Створює моделі трикутника з підручного матеріалу (листя, жолуді, каштани, гілочки тощо).	2 ПРО 4.3-4 2СЗО 2.2-2 2ПРО 1.4-1 2ПРО 2.2-1 2МАО 4.3-1
III.	Вправа «Стоп-кадр». (Зробити світлини обраних об'єктів живої природи: дерева, куща та трав'янистої рослини для порівняння їх в іншій порі року)	Бере участь в мистецьких заходах (фотовиставка) Підписує друкованими літерами своє ім'я та прізвище, назву на власній роботі Називає букви, з яких складається його ім'я та прізвище	2МИО 3.2-2 2МОВ 3.1-1 2МОВ 3.1-1
IV.	Дослідницька діяльність у групах «Впізнай рослину за листком і плодом»	Виконує запропоновану роль у мікрогрупі (команді), погоджується із рішенням команди. Розпізнає об'єкти довкілля за певними ознаками (листя, плоди). Вимірює довжину предметів	2 СЗО 4.4-7 2ПРО 4.3-1 2МАО 3.2-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

V.	Дидактична вправа «З'єднай цифру з відповідним малюнком».	Співвідносить кількість елементів у групі об'єктів навколишнього середовища з відповідним числом і навпаки.	2 МАО 2.1-3
	Графічні вправи	Утворює рівності на основі знання про склад чисел 2 - 3	2МАО 2.1- 1
VI.	Створення аплікації з природних матеріалів	Спілкується з учителем, однокласниками	2СЗО 4.4-1
		Задумує конструкцію виробу та конструює його з готових елементів.	2ТЕО 1.4-1
		З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників й доречно реагує на усну інформацію в діалозі	2МОВ1.1-1
VII.	Складання зв'язного висловлювання за поданим початком «Осінній ліс». (Діти озвучують по одному реченню про життя рослин восени)	З увагою сприймає усні повідомлення однокласників.	2МОВ 1.1-1
		Вживає відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби.	2МОВ 1.7-1
		Аналізує явища живої природи у різні пори року (восени).	2 ПРО 3.1-4
		Описує рослини.	2 ПРО 3.1-8
		Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших.	2ГІО 7.2-3
		Малює або добирає ілюстрації до художнього тексту (казки, вірша)	2 МОВ 2.6 -1
VIII.	Підведення підсумків заняття. Заповнення лепбука	Записує елементарні повідомлення за допомогою умовних позначок для слів-назв предметів, дій, ознак.	2МОВ 3.1-1
		Записує елементарні повідомлення за допомогою малюнкового письма.	2МОВ 3.1-1
		Підписує друкованими літерами своє ім'я та прізвище, назву на власній роботі	2МОВ3.1-4

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як живуть рослини восени?

І. Ранкова зустріч. «Осіння квітка, яка мені подобається"
(Рекомендуємо її провести надворі – біля квітника.)

Діти об'єднуються у групи залежно від того, яка осіння квітка їм подобається. Обговоріть у групі, чому саме ця квітка подобається кожній групі дітей.

- Якщо діти працюють у класі, щоб не рвати живих квітів, можна створити пазли (із фото або листівок, розрізаних на дві-три несиметричні частини). Кожна дитина отримує частинку і шукає свою пару, складає пазл і розпізнає квітку, розповідає про неї.

У цій розмові можна обговорити також:
- зі скількох частинок складався пазл?
- якої форми були частинки?
- полічити, скільки фотобукетів склали діти?
-відшукати цифру, яка вказує на кількість букетів;
- викласти цю цифру з осіннього листя (каштанів, жолудів, ягідок горобини), яке зібрали діти в парку.

- Запропонуйте дітям покласти на парту дві вирізані з паперу квітки. Поруч покладіть ще одну квітку. Попросіть їх полічити усі квітки і назвати їхню кількість. Обговоріть, як отримали число 3?

Далі запропонуйте викласти на парті чотири квітки. Одну квітку заберіть.

Запропонуйте полічити кількість квіток. З'ясуйте, як у цьому разі отримали число 3?

Попросіть учнів полічити до трьох у прямому (зворотному) порядку. Разом з учнями «напишіть» цифру 3 у повітрі. Запропонуйте повчитися писати цифру 3 у зошиті.
Також можна запропонувати таке завдання:

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

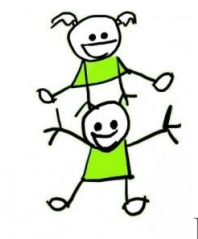

Матеріали для дітей. Додаток 6

З'єднай стрілками слова з цифрами та листочками відповідної кількості. Для кожного з'єднання використовуємо інший колір.

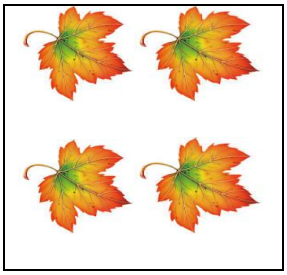

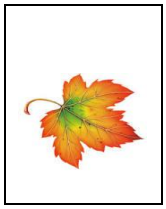

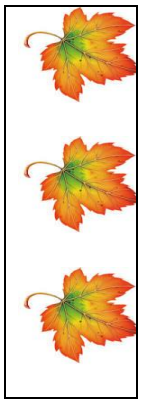

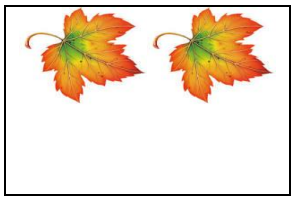

1 4 3 2

три один чотири два

II. Проведення простих спостережень у природі та збір інформації для узагальнення і висновків. Екскурсія «Як живуть рослини восени?»

- Пригадайте, яка відмінність між деревами, кущами, трав'янистими рослинами. Запропонуйте дітям розглянути зображення рослин та утворити три групи: дерева, кущі, трав'янисті рослини.

- Розгляньте зображення рослин

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Згрупуйте ці зображення, утворивши три групи: дерева, кущі, трав'янисті рослини.

Матеріали для дітей. Додаток 7

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

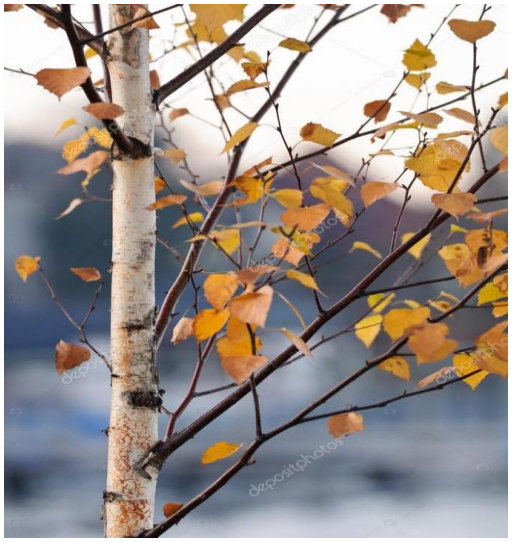

Перед тим як іти на екскурсію, пригадайте яких правил треба дотримуватися: бути обережними, дбайливо ставитися до природи тощо. Запропонуйте дітям пограти у гру «Служба безпеки» («Джміль». - № 5, 2014. -“Осінь”).

Для гри потрібно роздрукувати ігрове поле, мати фішки і кубик. На початку гри домовтеся про те, кого слід вважати переможцем (того, хто перший дійде до фінішу, чи того, хто перший «збере», наприклад, три «корисні знахідки»; чи того, хто перший «збере» три «небезпечні знахідки» тощо) Після гри обов’язково обговоріть із дітьми, які «знахідки» в природі вони вважають небезпечними і чому).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

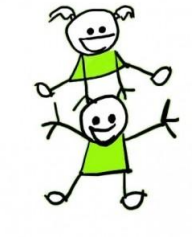

Матеріали для дітей. Додаток 8

- Під час екскурсії запропонуйте дітям виконати такі завдання:

Поспостерігайте за рослинами на шкільному подвір'ї.

1 група – дослідіть, із яких дерев листя вже опало, а які дерева залишилися зеленими?Назбирайте найгарніші листочки.

2 група – дослідіть, як кущі готуються до зими?

3 група – дослідіть, які зміни відбулися з трав'янистими рослинами?

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Обговоріть:

- *Що таке листопад? Хто з вас спостерігав це явище?Пригадайте і розкажіть, які почуття воно у вас викликає.*
- *Як починається листопад? Він починається на всіх деревах одночасно чи ні?*
- *На яких деревах облітає листя найшвидше?*
- *На яких деревах листя облітає найпізніше?*
- *Які дерева не скидають листя?*

- Зверніть увагу дітей на те, що зниження температури повітря призводить до швидкої зміни забарвлення листя. Швидше відбувається і листопад. Особливо швидко опадає листя після заморозків.

- Чому в природі відбувається листопад?

З настанням холодів ґрунт охолоджується, а разом з ним і волога, що знаходиться у ґрунті. Охолоджену воду коріння рослин не всмоктує. Крім того, листя покривалося б снігом, і під його вагою обламувалися б гілки.

- Створіть модель трикутника з підручного матеріалу (жолудів, каштанів, горіхів).

III. Вправа «Стоп-кадр»

- Запропонуйте дітям уявити себе фотографами і зробити світлину осінньої рослини, яка справила найбільше враження. Зробіть фотовиставку у класі.
- Наголосіть, щоб учні не забули підписати свою роботу.
- Попросіть дітей назвати один одному відомі букви, що є у складі їхнього імені та прізвища.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV. Дослідницька діяльність у групах «Розпізнай рослину за листком і плодом»

- Роздайте на кожну групу листя дерев: дуба, клена, каштана, горіха та їхні плоди: жолуді, крилатки, каштани, горіхи. Попросіть дітей з'ясувати, яким деревам вони належать.
- Запропонуйте дітям виміряти довжини листочків або плодів різними способами (накладанням предметів один на одного; за допомогою лінійки або нестандартними мірками (смужка, стрічка, сірникова коробка, палець тощо).

V. Дидактична вправа «З'єднай цифру з відповідним малюнком»
Графічні вправи

- Учитель показує картку з цифрою, а учні викладають на партах відповідну кількість листочків, а потім, навпаки, учитель показує кількість листочків, а учні повинні викласти картку з відповідною цифрою.
- Утворіть з учнями рівності на основі знання про склад чисел 2 – 3.

VI. Створення аплікації з природних матеріалів.

- Запропонуйте дітям створити «чайний сервіз» за зразком чи власним задумом, використовуючи пластилін, плоди та насіння рослин.

- Із сусідом по парті пофантазуйте, кого ви будете пригощати чаєм холодними осінніми вечорами.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

VII. Складання зв'язного висловлювання за поданим початком

Запропонуйте учням продовжити речення про життя рослин восени, використовуючи ознаки і барви осені. Складіть зв'язне висловлювання за поданим початком. Попросіть дітей намалювати ілюстрацію до складеного ними тексту.

Осінній ліс

Осінь одягнула у золоте вбрання дерева, кущі та трави у лісі. Зелений колір майже зник. Тільки пишні ялинки та сосни хизуються своїми зеленими шатами.

Десь скрипне гілочка від подиху прохолодного вітру.

Квіти ….

На кущах дикої шипшини ….

А на землі стелиться ….

VIII. Підведення підсумків заняття. Заповнення лепбука

Попросіть дітей написати елементарне повідомлення про те, що на занятті їх вразило, зацікавило, запам'яталося за допомогою умовних позначок для слів – назв предметів, дій, ознак/ малюнкового письма. Наголосіть, що на роботі потрібно вказати своє ім'я та прізвище. Прикріпіть дитячі повідомлення на лепбук.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як живуть тварини восени?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. «Хвилинка-цікавинка» про тварин. Логічна вправа «Тварини восени»	Сприймає монологічне висловлювання (загадку, оповідання). Описує тварин. Розпізнає осінні зміни в неживій та живій природі	2 МОВ 1.1-2 2 ПРО 3.1-8 2ПРО 3.1-2
II.	Вироблення вміння сприймати і розуміти прості медіатексти. Перегляд відеоролика «Як звірі готуються до зими»	Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів. Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших. Співвідносить кількість об'єктів навколишнього середовища з відповідним натуральним числом.	2МОВ 2.5-5 2 ГІО 7.2-3 2 МАО 2.1-3
III.	Вправа «Як тварини готуються до зими?»	Спілкується з учителем, однокласниками Описує тварин	2 СЗО 4.4-1 2 ПРО 3.1-8
IV.	Участь у рухливих іграх, наприклад, «Зайці в лісі»	Грає в рухливі ігри. Погоджується з рішенням команди	2ФІО 1.3-1 2СЗО 4.4-7
V.	Математичне конструювання «Танграм».	Розпізнає геометричні фігури (зокрема трикутник). Співвідносить зображення/описи об'єктів та явищ живої і неживої природи з відомими йому/ їй із довкілля	2МАО 4.2-2 2ПРО4.1-1
VI.	Сюжетно-рольова гра «Зустріч тварин напередодні зими»	Використовує голос (тембр, темп, інтонація) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу в процесі сюжетно-рольової гри. Вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав участь (як відбувалася гра?, чи	2 МОВ 1.7-5 2МИО 1.1-11 2МОВ 1.1-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило)	
VII.	Підведення підсумків. Заповнення лепбука: майстер ляпок	Придумує образи і створює їх різними засобами художньої виразності. Підписує друкованими буквами власну роботу. Називає букви, з яких складається його/її ім'я та прізвище. Збирає дані, що відображають конкретну ситуацію. Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми	2МИО1.2-1 2МОВ 3.1-4 2МОВ 3.1-1 2МАО 1.1-1 2МАО 1.1-2

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як живуть тварини восени?

І. Ранкова зустріч. «Хвилинка-цікавинка» про тварин. Логічна вправа «Тварини восени»

- Запропонуйте учням відгадати загадки:

Не ходжу, а скачу я:
Через поле навмання
Перегнав би я коня.
Я страшенний боягуз,
Всіх на світі я боюсь.
(Заєць)

Я руда, низького зросту,
Хитра я і довгохвоста.
На курей я вельми ласа –
В них таке смачненьке м'ясо…
Вовку-брату я сестриця,
А зовуть мене…
(*Лисиця*)

Гостроносий і малий,
Сірий, тихий і незлий.
Вдень ховається. Вночі
Йде шукать собі харчі.
Весь із тонких голочок.
Як він зветься?...
(*Їжачок*)

Буркотливий, вайлуватий,
Ходить лісом дід кошлатий:
Одягнувся в кожушину,
Мед шукає і ожину.
Літом любить полювати,
А зимою — в лігві спати.
Як зачує він весну —
Прокидається від сну.
(*Ведмідь*)

За вікном летить сніжок,
Піднялася віхола.
Але бачу я пташок
Що сидять під стріхою!
Чи-чив-чив, чив-чив-чив-чив!
Хто співати їх навчив?
Сірі пташенята ці
Звуться, діти, …
(*Горобці*)

Він ікластий і сердитий,
Дуже любить землю рити.
Жолуді весь час шукає
Й малюків смугастих має.
(*Кабан*)

- Логічна вправа «Тварини восени». Запропонуйте учням описати свою улюблену тварину, не називаючи її, щоб інші могли її розпізнати.

- Повідомте учнів, що прочитаєте дітям оповідання, схоже на осінню замальовку. Щоб уявити її, попросіть дітей, щоб під час читання вони заплющили очі. Зверніть учням увагу, що в тексті можуть міститися

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

незрозумілі дітям слова. Під час читання поясніть значення тих слів, які викликали нерозуміння, напр., волові очка. Після прочитання тексту запитайте, які ще слова виявилися для учнів незрозумілими. Разом дослідіть їхнє значення. Обговоріть, як тварини готуються до зими.

Кожний осінній день одягає дерева в інші шати… Учора ще зелені, сьогодні одягли золоту парчу клени, зачервоніло намисто калини, звисли з галузок важкі оранжеві кетяги горобини, задивились у синяву небес рожево-білі зіркаті «волові очка». Під лісом простягає долоні бузок, наче просить його зірвати. Синіє дозрілий терен, цвітуть запізнілі квіти кульбаби і рожевого іван-чаю. У старому лісі з'явились опеньки, запахло грибами і терпким вином. За кожним легеньким подихом вітру падають перші листочки грабів, беріз, осик. Дуби з погордою дивляться на них, думають: чому так скоро? Минає день-другий - і клени поволі складають парчевий одяг: вкриває землю листя каштанів, від тонких стовбурів ліщини відриваються мохнаті кружальця, хоч вони й зовсім зелені.
Молитвенну тишу лісу то тут, то там порушує суха галузка або їжак, який збирає листя, щоб вкрити свою хатку на зиму. Десь пискне синичка, їй ніжно відповість маленький, короткохвостий корольок. У піднебессі ширяє яструб. Його журливе квиління тільки підкреслює тишу осені. У лісі сумно, але я люблю цей смуток, бо він близький душі моїй. Осінь все більше і більше завойовує землю. Скоро вже будуть стояти голі дерева, скоро зовсім не буде чути співів птахів. Йде вона, жовтоока осінь, та й веде за собою зиму в білому хутрі. І хочеться сказати: «До побачення, осінь! Здрастуй, зимо!»

Поставте запитання:

- Про які ознаки осені згадується в тексті? Розкажи, як тварини готуються до зими? Чому в осінньому лісі сумно?

II. Перегляд відеоролика «Як звірі готуються до зими». Аналіз простого медіатексту

- Діти переглядають відеоролик «Як звірі готуються до зими»
- (https://www.youtube.com/watch?v=Trx86kplw9E) або https://www.youtube.com/watch?v=WYrcQj_eboY)

•Запитання для обговорення:

- *Як тварини готуються до зими? Що нового ти дізнався(дізналася) про поведінку тварин восени?*
- *Назвіть тварин, кількість яких можна позначити цифрою 1?*
- *Назвіть тварин, кількість яких можна позначити цифрою 2?*

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Назвіть тварин, кількість яких можна позначити цифрою 3?

III. Вправа «Як тварини готуються до зими?»

- Роздайте дітям малюнки із зображенням тварин і попросіть розкласти їх на 3 групи: 1 група – тварини, які сплять цілу зиму; 2 група – тварини, які зимують у теплих краях; 3 група – тварини, які запасаються харчами; 4 група – тварини, які не змінюють своєї поведінки.

Матеріали для дітей. Додаток 9

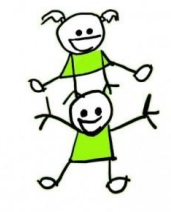

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV. Участь у рухливих іграх, наприклад «Зайці в лісі»

Для гри обирають «зайців» і «лисицю», решта дітей – «дерева». На протилежних краях майданчика проводять лінії – це поля. На одному з них перед початком гри збираються «зайці».

Діти, які виконують роль дерев, стають на такій відстані один від одного, щоб можна було взятися за руки. «Лисиця» живе в норі край лісу (нору позначають кольором).

«Зайці» забігають до лісу, їм треба перейти з одного поля на інше, але на них полює «лисиця». Вона намагається впіймати «зайців», а тих, кого впіймала, веде до свого «будиночка». Бігти лісом їй заважають дерева: діти беруться за руки, сідають навпочіпки, нахиляються й розмахують руками. «Зайці» між деревами проходять вільно. Гра закінчується тоді, коли всі «зайці» перейдуть на протилежний бік. Розпочинаючи нову гру, діти знову обирають «зайців» та «лисицю».

Спіймані «зайці» до кінця гри сидять у «лисиці» в норі.

V. Математичне конструювання «Танграм».

- Запропонуйте дітям змоделювати з готових геометричних фігур (частин танграма) тваринку, яка не змінює своєї поведінки восени

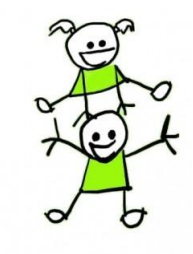

Матеріали для дітей. Додаток 10

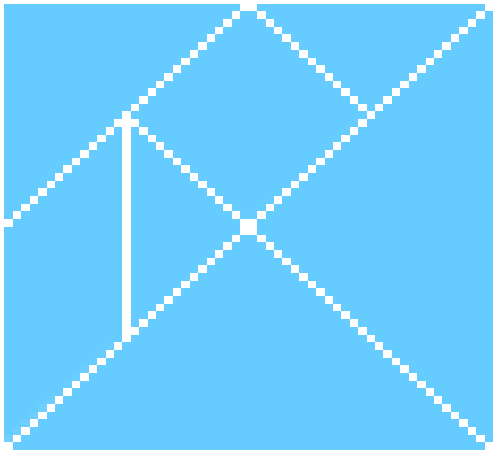

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Орієнтовний приклад фігури тварини, яка не змінює восени своєї поведінки, змодельованої із частин танграма.

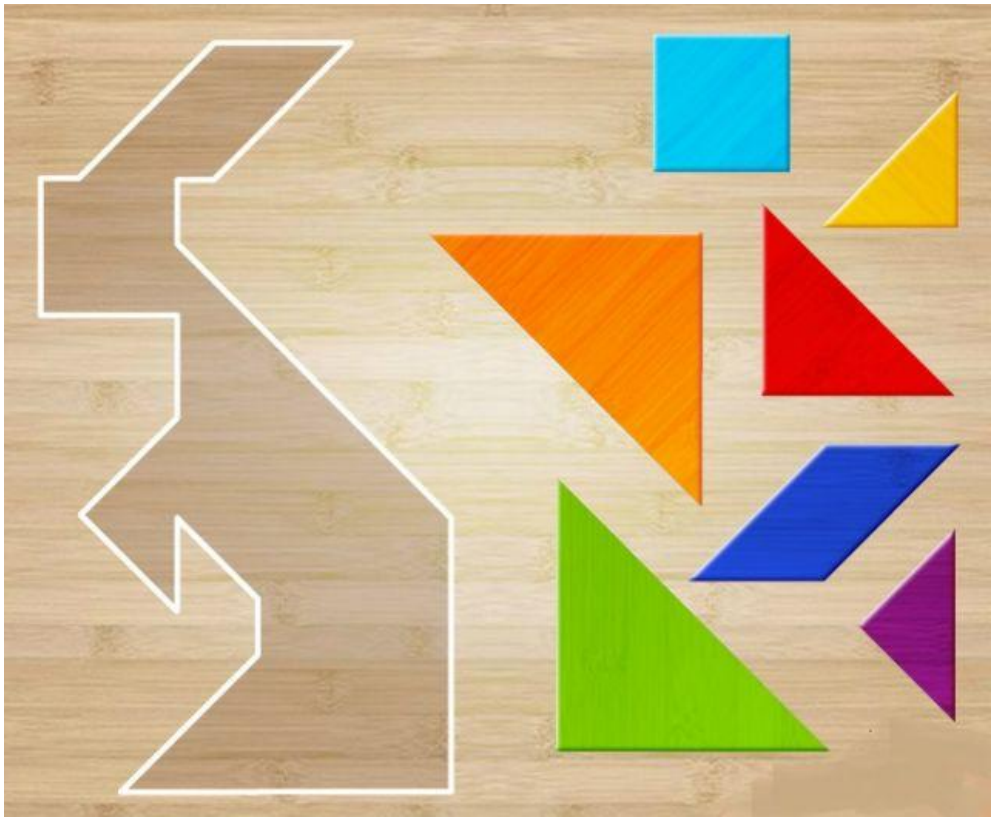

VI. Сюжетно-рольова гра «Зустріч тварин напередодні зими»

•Запропонуйте дітям створити образ тварини (на вибір). Можна використати відповідні маски (Додаток 11).

•Уявіть собі, що на лісовій галявині в теплий осінній день зустрілися різні представники тваринного світу. Їх всіх турбує прихід зими. Подумайте, про що могли поговорити між собою тваринки з огляду на свої клопоти. Пограйте у сюжетно-рольову гру «Зустріч тварин напередодні зими».

•Після завершенні гри обговоріть з дітьми, як відбувалася гра, чи отримали задоволення від гри. Якщо ні, то що тому перешкодило?

VII. Підведення підсумків. Заповнення лепбука: майстер «ляпок»

- Роздайте дітям фарби і попросіть зробити пляму будь-якого кольору на аркуші паперу.
- Роздайте кожній дитині соломинку для коктейлю. Попросіть подути в неї на пляму.
- З утвореного силуету за допомогою фарби (олівців, фломастерів) створіть образ будь-якої тварини.
- Підпишіть свою роботу друкованими буквами.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Попросіть дітей назвати один одному букви, з яких складається їхнє ім'я та прізвище.
- Прикріпіть роботу на лепбук у відведеному для цього місці (*Учитель сторінку лепбука ділить на 4 частини:1 – тварини, які сплять цілу зиму; 2 – тварини, які зимують у теплих краях; 3 – тварини, які запасаються харчами; 4 – тварини, які не змінюють своєї поведінки)*
- Запропонуйте дітям визначити, у якій групі тварин є найбільша кількість зображень, у якій – найменша; порівняйте кількість зображень між окремими групами тварин.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Що нам дарує осінь?/ Чому осінь називають щедрою?

з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч «Подарунок другові»	Використовує голос (тембр, темп, інтонація) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу в процесі сюжетно-рольової гри.	2МОВ 1.7-5
		Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри	2ГІО 7.2-1
II.	Слухання «Казки про Зайчика і пори року. Осінь» О. Крижановської з метою пригадування ознак осені	Сприймає монологічне висловлювання (казку).	2МОВ 1.1.–2
		Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого висловлювання (казки).	2МОВ 1.8–1
		Розпізнає зміни в неживій та живій природі восени.	2ПРО3.1-2
		Придумує іншу кінцівку твору	2МОВ2.7 - 1
III.	Пошук відповіді на запитання «Що нам дарує осінь?»	Грає в рухливі ігри.	2ФІО 1.3-1
		Сприймає монологічне висловлювання (вірш).	2МОВ 1.1-2
		Розрізняє голосні та приголосні звуки.	2МОВ 4.1-1
	Гра «Допоможіть Зайчикові побачити щедрість Осені»	Розрізняє глухі та дзвінкі приголосні звуки.	2МОВ 4.1-1
		Розрізняє тверді та м’які парні приголосні звуки.	2МОВ 4.1-1
		Визначає кількість складів у слові, орієнтуючись на кількість голосних звуків.	2МОВ 4.1-1
		Визначає, що дає природа людині.	2ГІО 2.2-2
		Об’єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри.	2СЗО 4.4-6
		Розпізнає об’єкти довкілля (за кольором, смаком, формою, звуком тощо).	2ПРО 4.3-1
		Співвідносить кількість об’єктів навколишнього середовища з відповідним натуральним числом	2МАО 2.1-3
IV.	Вивчення пісні «Ходить гарбуз по городу» та її	Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів (мультиплікаційний запис пісні).	2 МОВ 2.5-5

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

	театралізація	Використовує голос (тембр, темп, інтонація) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу в процесі театралізації пісні «Ходить гарбуз по городу». Називає учасників спілкування, їхні дії та ознаки дій; робить висновок про настрій, емоції	2 МОВ 1.7-5 2 МОВ 2.5-5
V.	Виготовлення виробів із осінніх матеріалів: овочів, плодів, насіння тощо	Працює з природними матеріалами. Дотримується безпечних прийомів праці. Презентує результати власної творчості перед однолітками. Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо)	2 МИО 1.1-6 2 ТЕО 2.1-1 2 МИО 3.2-1 2 МОВ 1.7-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Що нам дарує осінь? / Чому осінь називають щедрою?

I. Ранкова зустріч «Подарунок»

- Привітайтеся з учнями, запропонуйте стати в коло й «подарувати» сусідові, хто поруч зліва, «подарунок», зобразивши його за допомогою міміки і жестів.

Вправа продовжується доти, поки всі діти не «подарують» свої «подарунки». Подякуйте всім за роботу та попросіть подякувати один одному оплесками.

Узагальніть, що сьогодні будемо розглядати проблему «Що нам дарує осінь? / Чому осінь називають щедрою?»

II. Слухання «Казки про Зайчика і пори року. Осінь» Олени Крижанівської для пригадування ознак осені

Олена Крижанівська

Казка про Зайчика і пори року. Осінь

Літо зігріло Зайчика у своїх спекотних обіймах і вирушило у далеку дорогу. А на зміну йому вже поспішала красуня ОСІНЬ.

Її вірні слуги йшли попереду, сурмили і розмальовували ліс най розкішними фарбами, від лимонної і золотої до мідно-червоної і багряної. Так годиться зустрічати королеву Осінь.

Усіх звірів і птахів зібрала Осінь на великій галявині в лісі, щоб оголосити про свій прихід і роздати подарунки. Лише Зайчика вона не могла знайти, бо він забився у нірку під листком лопуха і не хотів звідти виходити.

Осінь сама підійшла і схилилася над ним. Її золотий одяг і коралове намисто з плодів горобини дуже здивувало Зайчика. Нічого схожого на це він раніше не бачив.

— Чому ти сидиш тут один і не йдеш до нас святкувати? — запитала Осінь. — Хіба ти не хочеш привітати мене й отримати від мене подарунки?

— Не треба мені твоїх подарунків, я хочу, щоб повернулося Літо! —

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

сердито відповів Зайчик.

— Літо повернеться. Але не так швидко. Зараз мій час, — пояснила Осінь.

— А я не хочу твій, я хочу літо! — наполягав Зайчик.

Осінь дала йому спробувати білий гриб, соковиті пагони. Від горіхів Зайчик відмовився, зате їх прудко підхопила білочка.

Зайчик, не поспішаючи, виліз із нірки і попрямував за нею на поляну. Там вже стовпилися всі лісні звірі і птахи. Багато птахів збиралися відлітати слідом за Літом. Зайчик хотів летіти разом з ними, але Осінь нагадала йому, що як би високо він не стрибав, летіти він не зможе. Зайчик дуже засмутився.

А всі його лісові друзі, що залишилися у королівстві Осені, голосно прославляли її щедрість і красу. Особливо — три білки-подружки, які збирали на розкішному килимі з золотого листя гриби, горіхи і жолуді і повними пригоршнями відносили ці смаколики до себе додому.

Зайчик їх не розумів. Він не бачив нічого радісного в тому, що Літо пішло, а на його місці царює якась “жовта тітка”. Але поступово м’яке осіннє сонечко і багаті дари осіннього лісу йому припали до вподоби. Зайчик помітив, що з кожним днем холоднішає, він притискався до золотої мантії осені, а вона зігрівала його і чарувала красою. Звичний влітку густий ліс дуже змінився і став майже прозорим. Листя на деревах жовтіло, а потім засихало і опадало. Дощі йшли частіше і довше, ніж влітку, і були дуже холодні. Плодів було ще багато, але вже не розцвітали нові квіти і бруньки на деревах заснули. Навіть комарі і мошки кудись щезли…

Зайчик здогадувався (він чув розмову сороки і ведмедя), що Осінь може невдовзі покинути їх, і йому стало сумно. Він уже звик до її пишного золота і чистого блакитного неба. Зайчик підійшов до Осені і запитав:

— Ти теж збираєшся нас покинути?

Осінь засміялася тихим лагідним сміхом. У ньому чувся шелест опалого листя і гулка луна темних лісових озер, різкий клич птахів, що відлітали на південь, і ледь чутне відлуння останніх теплих днів жовтня.

— Не так швидко, мій Зайчику, ще не так швидко. Всі повинні встигнути зробити запаси до настання холодів, підготуватися до довгої зими, а тоді я піду.

— Ні, ні, не йди, будь-ласка! Я не хочу зими! Залишися хоча би ти з нами! — злякано закричав Зайчик.

Але Осінь відповіла, що повернеться, а тому сумувати за нею не варто.

— Куди же ти йдеш? — у відчаї запитав Зайчик.

— В інші краї. Якщо я не прийду до них, вони не зможуть зібрати урожай і ніколи не побачать моєї краси.

"Як добре, що на світі є Осінь", — гірко зітхнув Зайчик і знову заплакав.

Наближалися холоди. Остання фортеця Осені — багряні клени і руді модрини, схожі на пожовклі ялинки, ще трималися, але Осінь уже відступала.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Налетів вітер, закрутив і погнав осіннє листя в повітрі. Небо затягнули важні низькі хмари. Більшість звірів сховалися у нірки, барлоги і дупла дерев. Усі говорили, що скоро прийде Зима, і деякі звірі збиралися піти разом з Осінню — впасти в сплячку на декілька місяців, аж доки знову не потеплішає.

- Обговоріть з дітьми, які зміни в живій та неживій природі восени описала авторка у своїй казці.
- Запропонуйте дітям придумати іншу кінцівку казки та розказати її однокласникам.

III. Пошук відповіді на запитання «Що нам дарує осінь?». Гра «Допоможіть Зайчикові побачити щедрість Осені»

- Запропонуйте дітям продемонструвати Зайчикові, якою буває щедрою осінь у лісі, полі, садку тощо.

1. Попросіть учнів пригадати, які дарунки осені ми збираємо в саду.

Запропонуйте пограти в рухливу гру «Зберемо урожай»: *розподіліть учнів на кілька команд (3- 4). Команди знаходяться за лінією старту. Біля кожної команди є кошик із фруктами (муляжі, замінники, наприклад, м'ячики замість яблучок). За лінією фінішу є порожній кошик для кожної команди. Завдання – перенести свій «урожай» з одного кошика до іншого. Перемагає та команда, яка найшвидше виконає це завдання.*

2. Прочитайте учням вірш і запропонуйте впізнати дарунки осені, які збирають у полі.

Що нам осінь принесла?
Принесла я вам пшениці,
Будуть гарні паляниці!
Принесла вам гречку, діти,
Кашу будемо варити.
Я на зиму назбирала
І городини запас!
Буде борщ смачний у нас!
А як піде дощ із неба?
Ой! Дощу нам всім не треба…

Варто попросити учнів:

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- назвати дарунки осені, які збирають у полі (пшениця, гречка);
- викласти фішками звукову модель одного слова (на вибір);
- визначити в ньому кількість складів.
- **Матеріали для дітей. Додаток 12**

3. Можна запропонувати текст для спільного читання, спроектувавши його на екран:

На городі

Росли на городі і . А поряд на грядці росли та . Зігрівало їх , поливав . охороняло від . А щоб не сумували, опудало загадувало їм загадки: «Сто і всі без ?».

— Це я — ! — каже капуста.

— Ні, це я — ! У мене теж багато спідниць,— відповідає цибуля.

— Але про цибулю,— говорить опудало,— є інша загадка: «Сидить у сто одітий. А хто його роздягає, той проливає». З опудалом погодилися капуста і цибуля.

Опудало нову загадку загадує: «Зверху , знизу , в землю вросло».

— Це я — ! — зрадів буряк.

— І на схоже,— сказала морква.

А опудало і про моркву нову загадку загадує: «Сидить в темниці, а на вулиці».

Які овочі росли на городі?
Які загадки про овочі знаєш ти?

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

4. Розподіліть учнів на групи і дайте кожній з них зображення із дарунком осіннього лісу у вигляді пазликів. Завдання для дітей: скласти пазлики і визначити, кому осінь дарує цей дарунок.

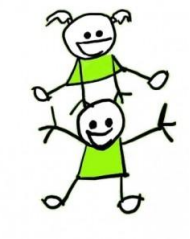

Матеріали для дітей. Додаток 13

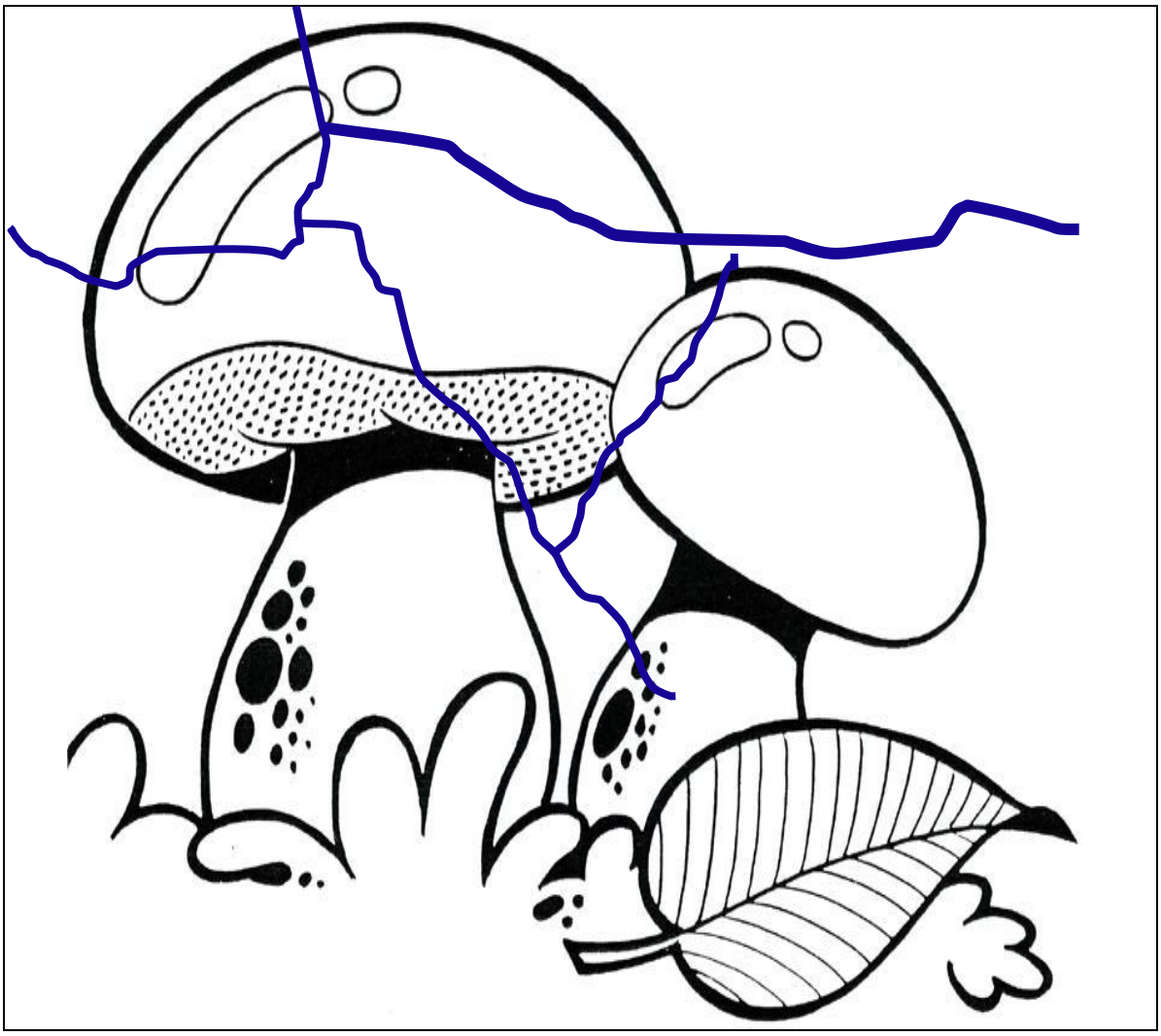

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

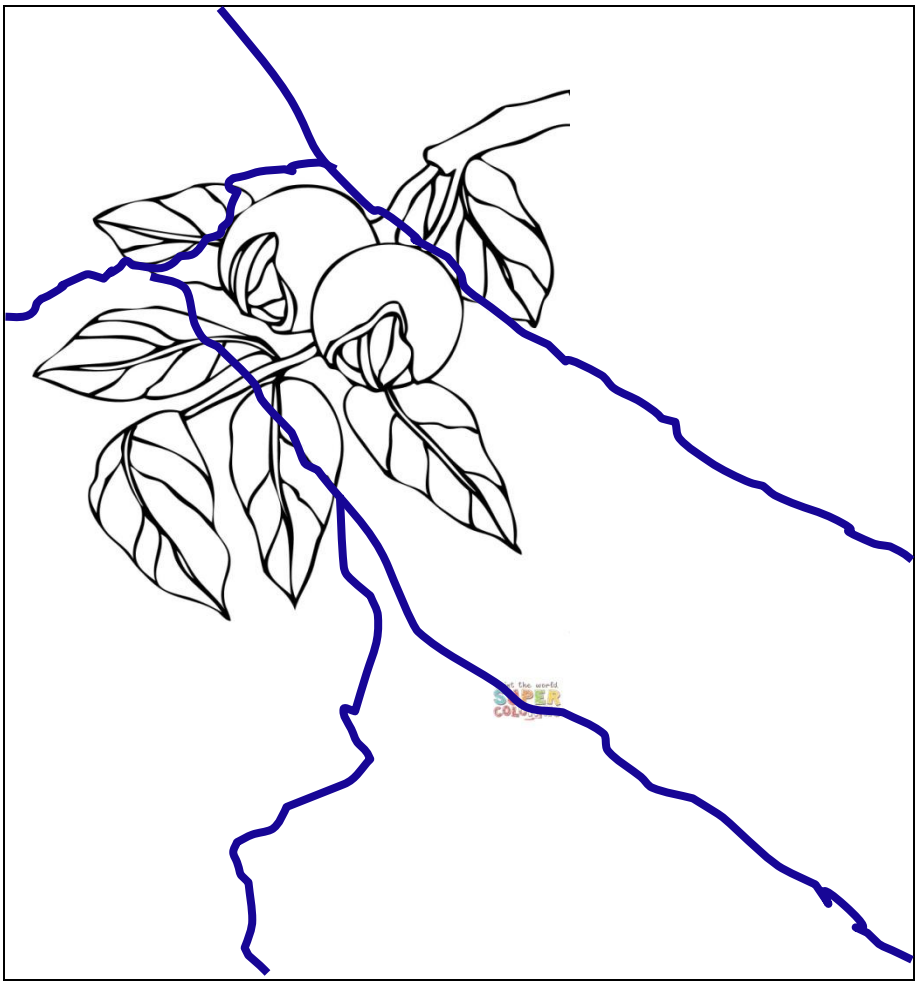

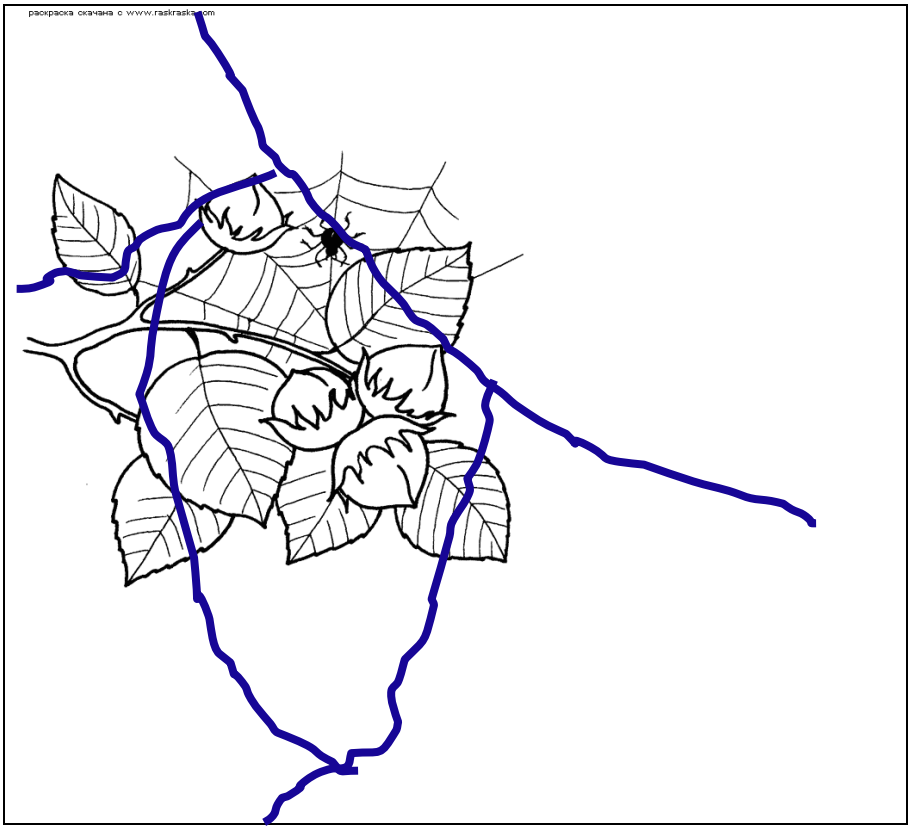

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

5. Пограйте з дітьми у гру «Відгадай плід за запахом і смаком». Завдання: із заплющеними очима покуштувати кілька осінніх плодів, назвати їх і визначити характерні ознаки смаку. Гра продовжується доти, поки всі охочі не покуштують осінній плід.

6. Запропонуйте дітям «показати» Зайчикові, які дарунки принесла осінь на город. Для цього потрібно розв'язати приклади на табличках і наклеїти (намалювати) поряд відповідну кількість овочів.

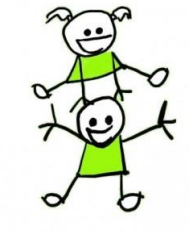

Матеріали для дітей. Додаток 14

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV. Вивчення пісні «Ходить гарбуз по городу» та її театралізація

- Покажіть учням мультиплікаційних запис пісні «Ходить гарбуз по городу» (https://www.youtube.com/watch?v=rGUHA9HWQsI).
- Поговоріть із дітьми про персонажів мультиплікаційного запису пісні, їхні дії, настрій та емоції.
- Запропонуйте дітям вивчити цю пісню та театралізувати її.

V. Виготовлення виробів із осінніх матеріалів: овочів, плодів, насіння тощо

- Запропонуйте учням створити казкових героїв з овочів та фруктів. Дайте назву виробу. Підпишіть автора. Організуйте виставку, на яку запросіть батьків.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Матеріали для дітей

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 1

- Потренуйтесь у написанні букви «о».

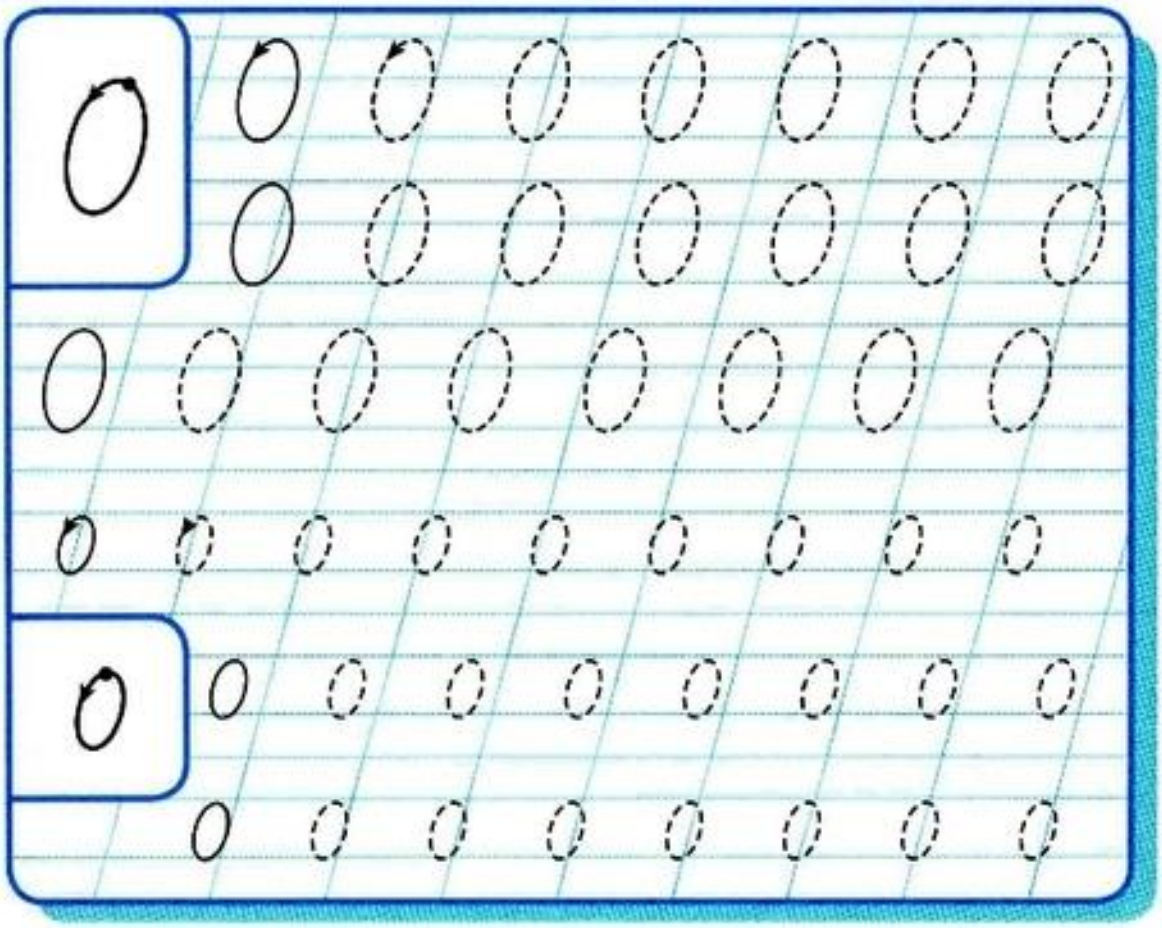

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 2

- Розмалюйте відповідними кольорами те, що ви спостерігали в природі. Домалюйте те, що вважаєте за потрбне.

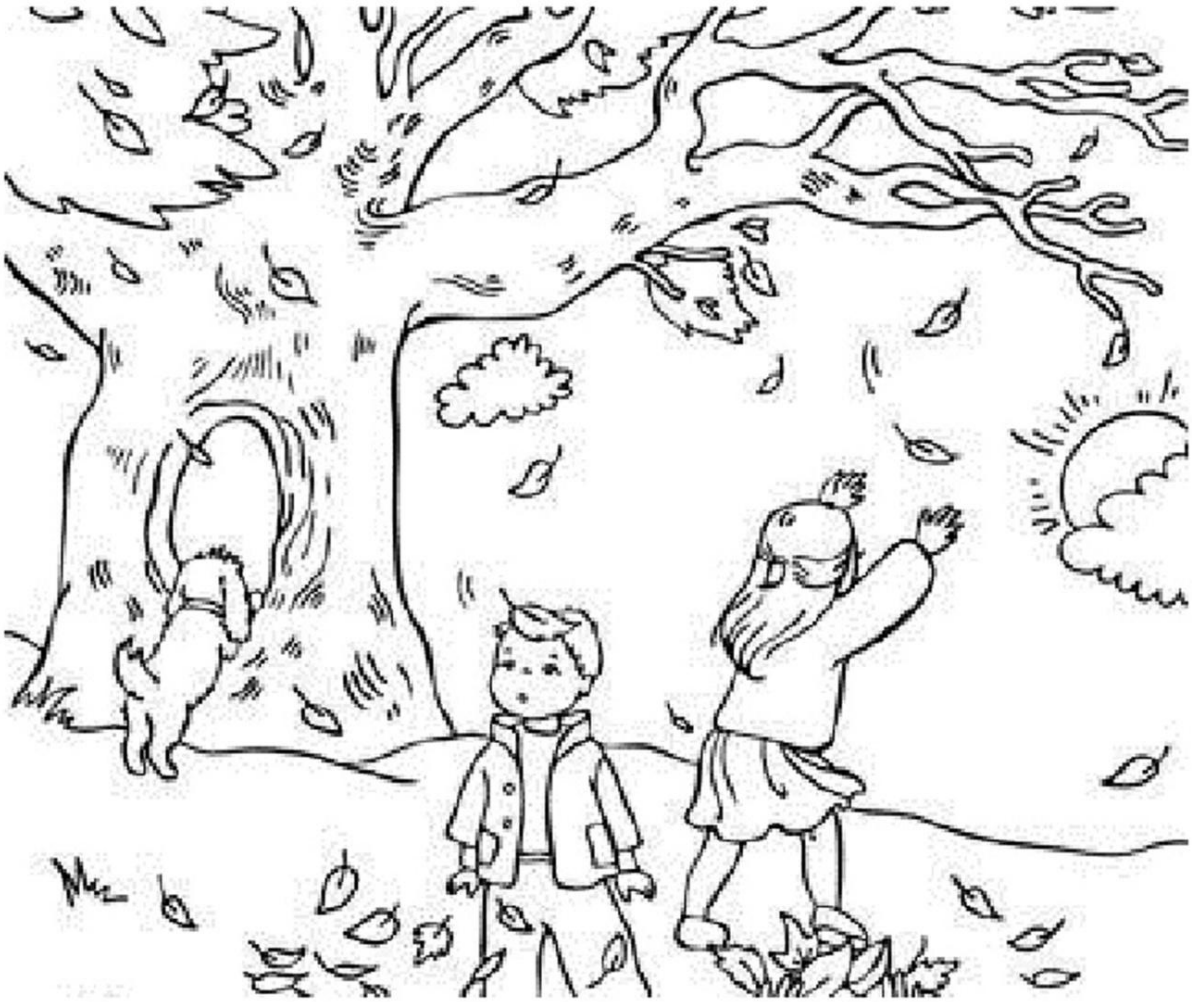

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

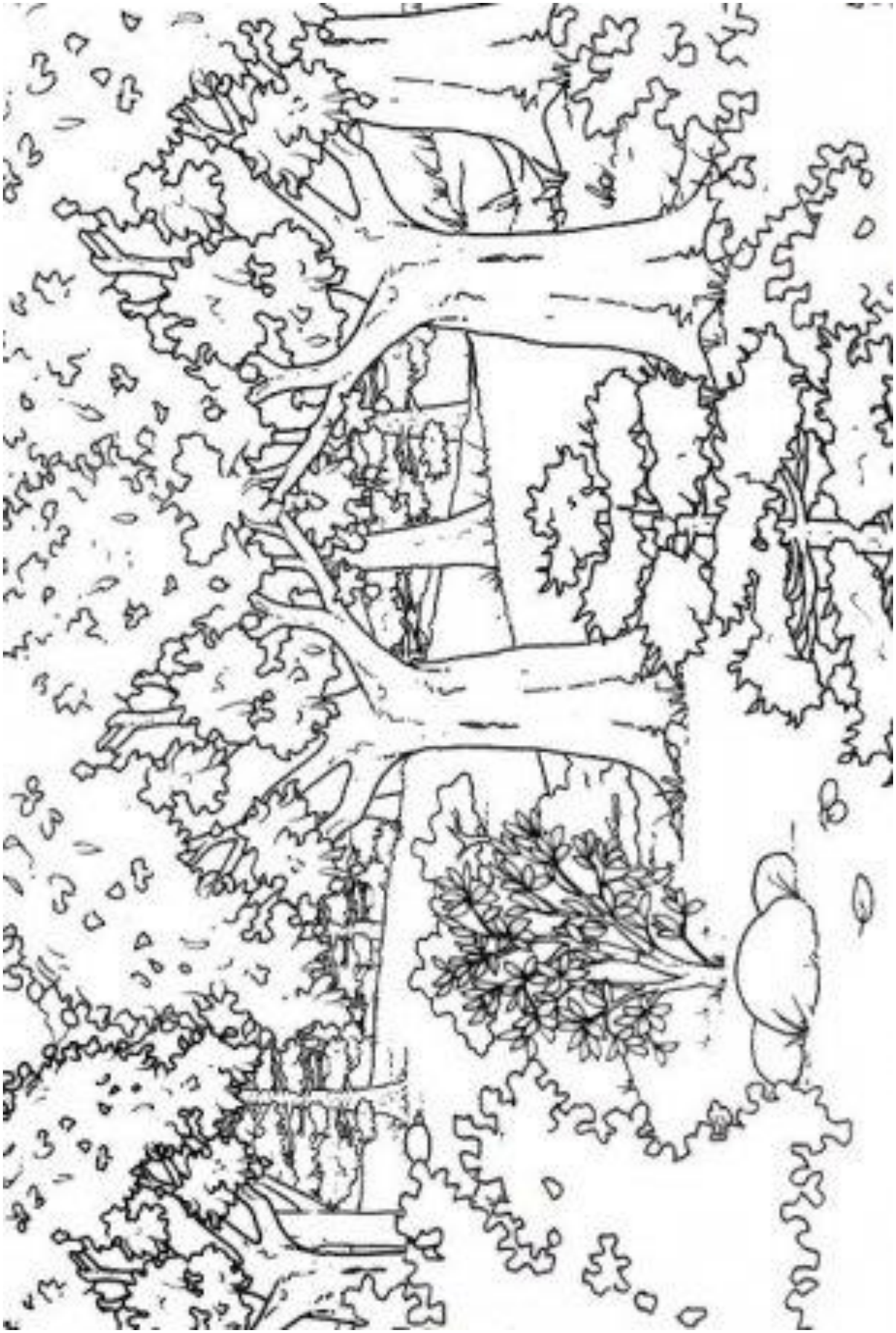

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Матеріали для дітей. Додаток 3

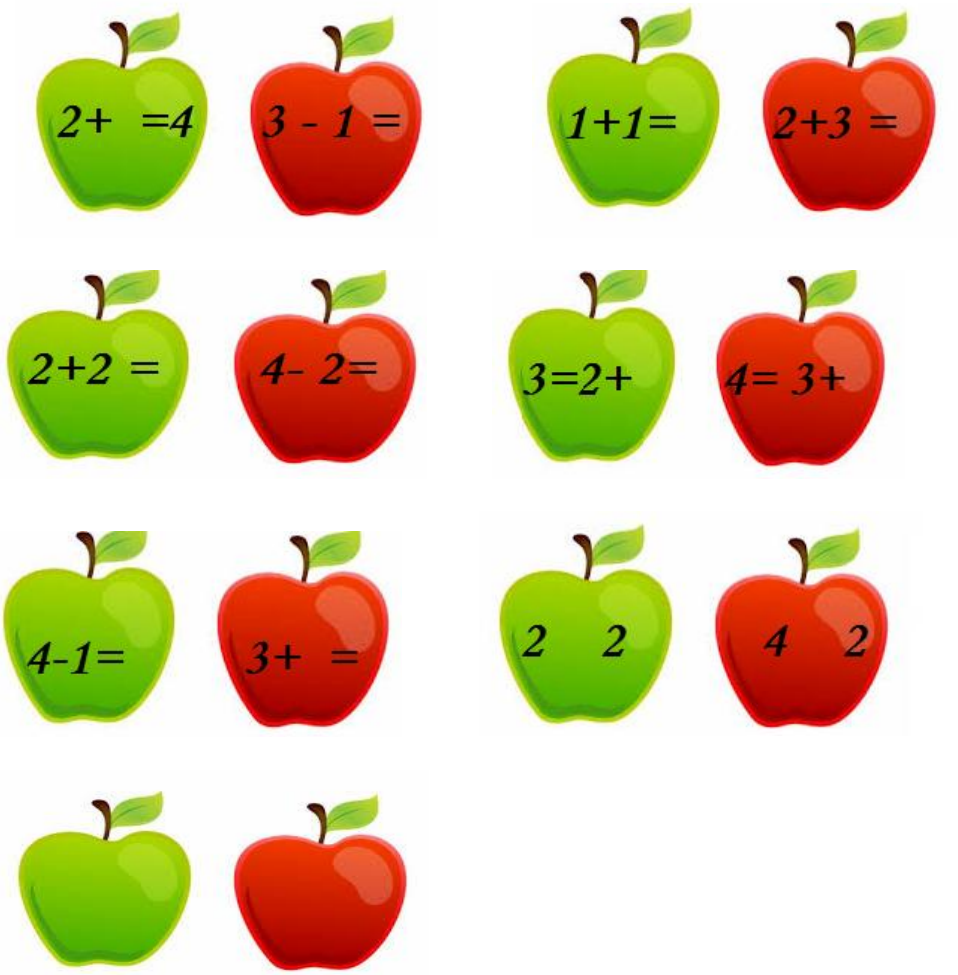

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток4

➢ Відшукайте на малюнку якнайбільше ознак осені.

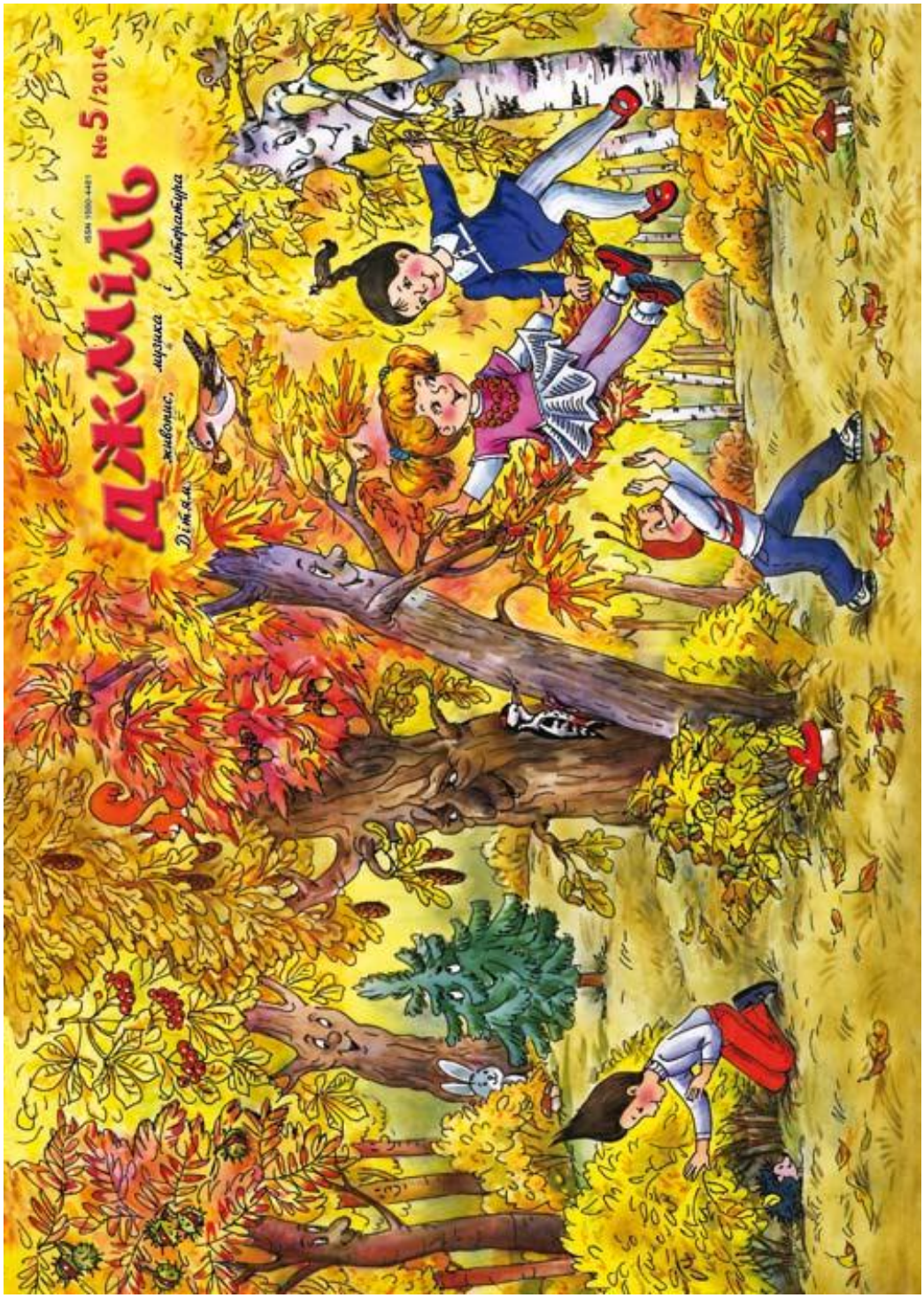

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 5

- Складіть речення, яке відображає зміст кожної мнемотаблиці

О	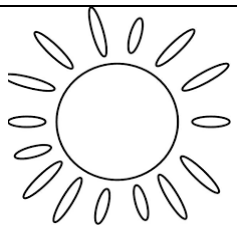	

О		

	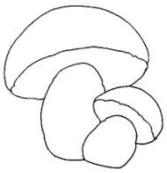		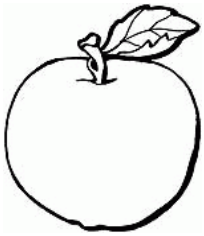

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

О	
⇄	

О	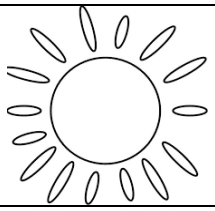	
		!

Матеріали для дітей. Додаток 6

З'єднай стрілками слова з цифрами та листочками відповідної кількості. Для кожного з'єднання використовуємо інший колір.

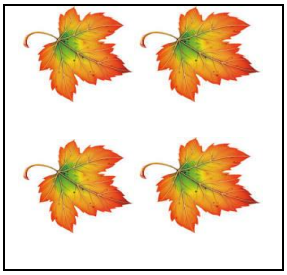

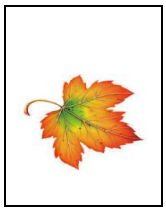

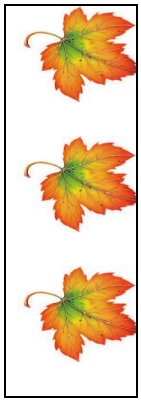

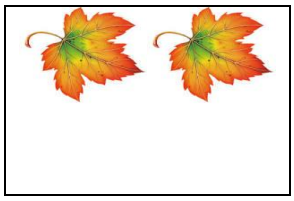

1 4 3 2

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 7

- Розгляньте зображення рослин.
- Згрупуйте ці зображення, утворивши три групи: дерева, кущі, трав'янисті рослини.

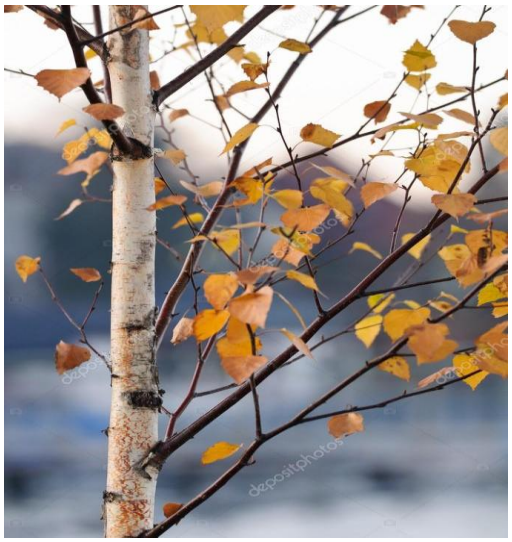

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 8

- Ігрове поле для гри «Служба безпеки»

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 9

- Розгляньте малюнки із зображенням тварин. Розкладіть їх на 4 групи: 1 група – тварини, які сплять цілу зиму; 2 група – тварини, які зимують у теплих краях; 3 група – тварини, які запасаються харчами; 4 група – тварини, які не змінюють своєї поведінки.

➢

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 10

- Змоделюйте з готових геометричних фігур (частин танграма) тваринку, яка не змінює своєї поведінки восени

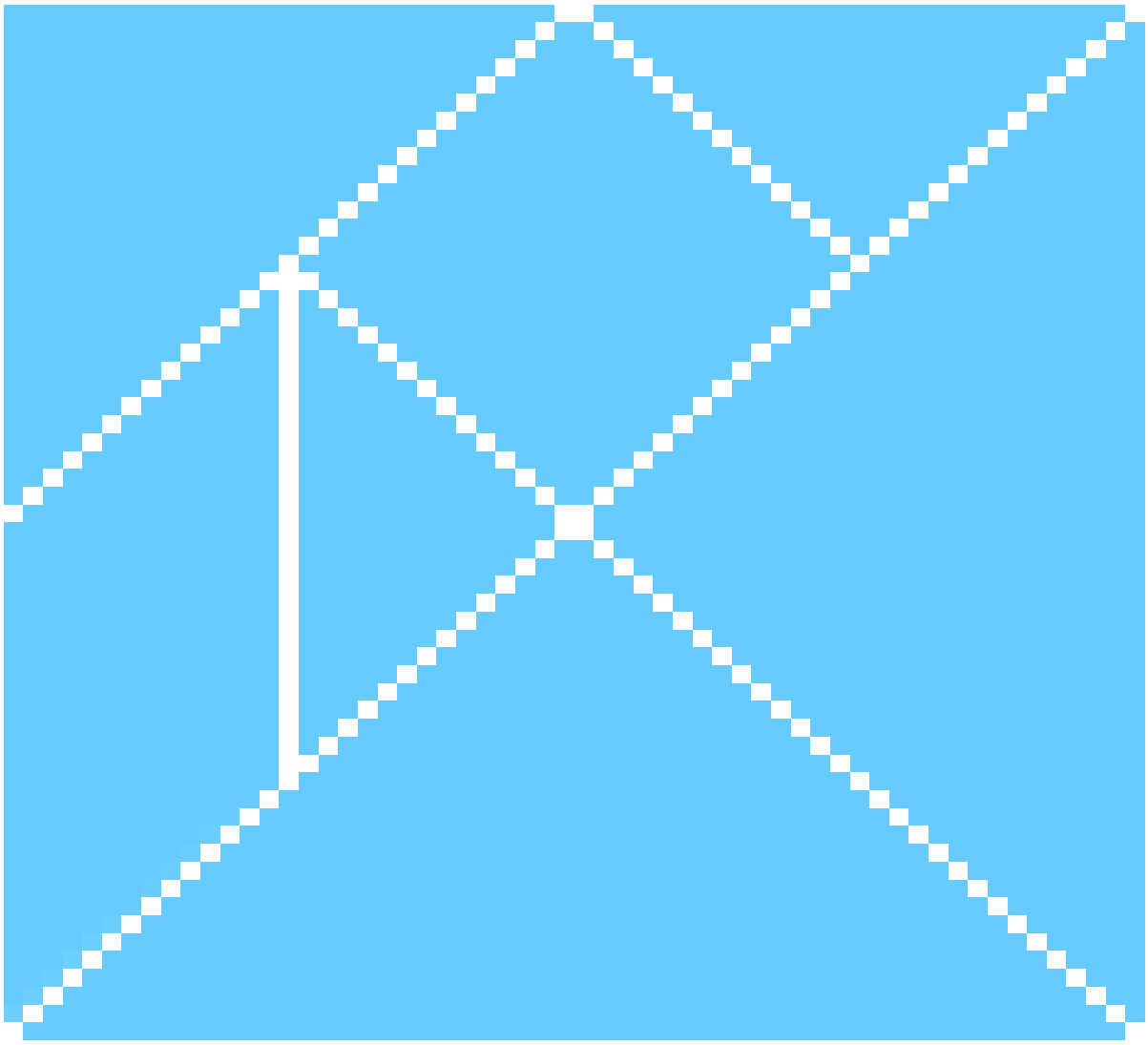

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 11

- Маски для сюжетно-рольової гри «Зустріч тварин напередодні зими»

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

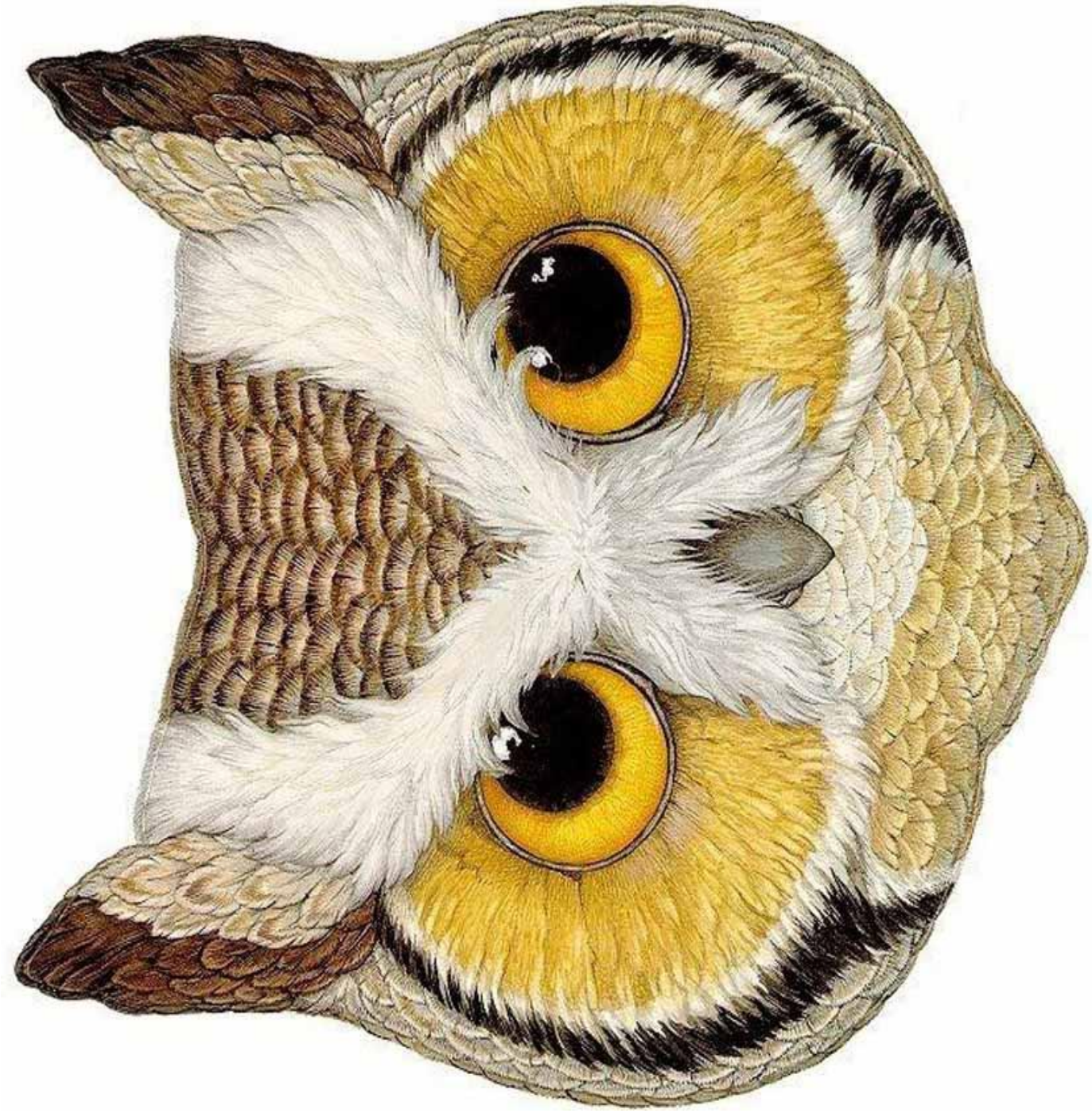

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- **Матеріали для дітей. Додаток 12**

Текст для спільного читання:

На городі

Росли на городі і . А поряд на грядці росли та . Зігрівало їх , поливав . охороняло від . А щоб не сумували, опудало загадувало їм загадки: «Сто і всі без ?».

— Це я — ! — каже капуста.

— Ні, це я — ! У мене теж багато спідниць,— відповідає цибуля.

— Але про цибулю,— говорить опудало,— є інша загадка: «Сидить у сто одітий. А хто його роздягає, той проливає». З опудалом погодилися капуста і цибуля.

Опудало нову загадку загадує: «Зверху , знизу , в землю вросло».

— Це я — ! — зрадів буряк.

— І на схоже,— сказала морква.

А опудало і про моркву нову загадку загадує: «Сидить в темниці, а на вулиці».

Які овочі росли на городі?
Які загадки про овочі знаєш ти?

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 13

- Картинки-пазлики для поділу дітей на групи

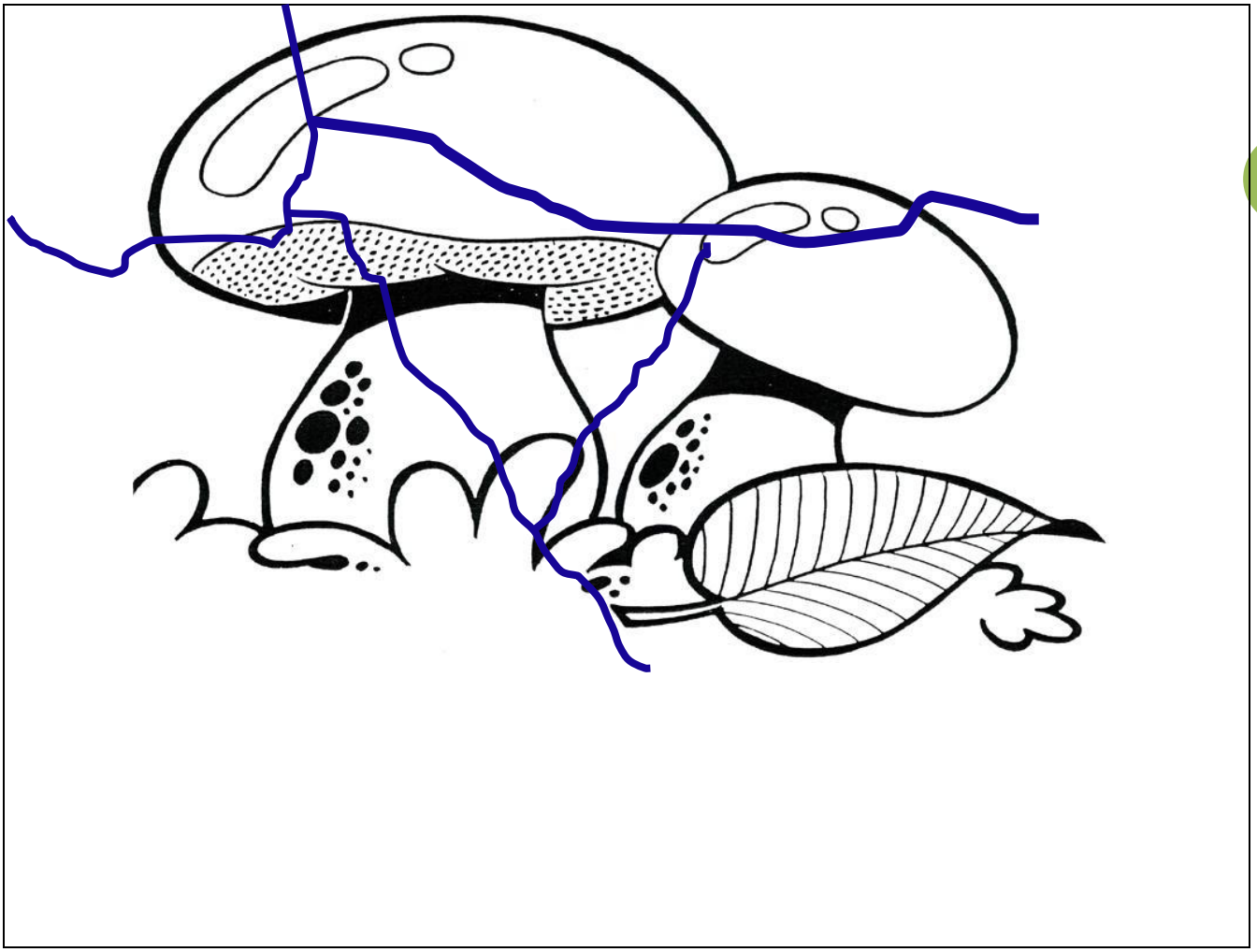

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

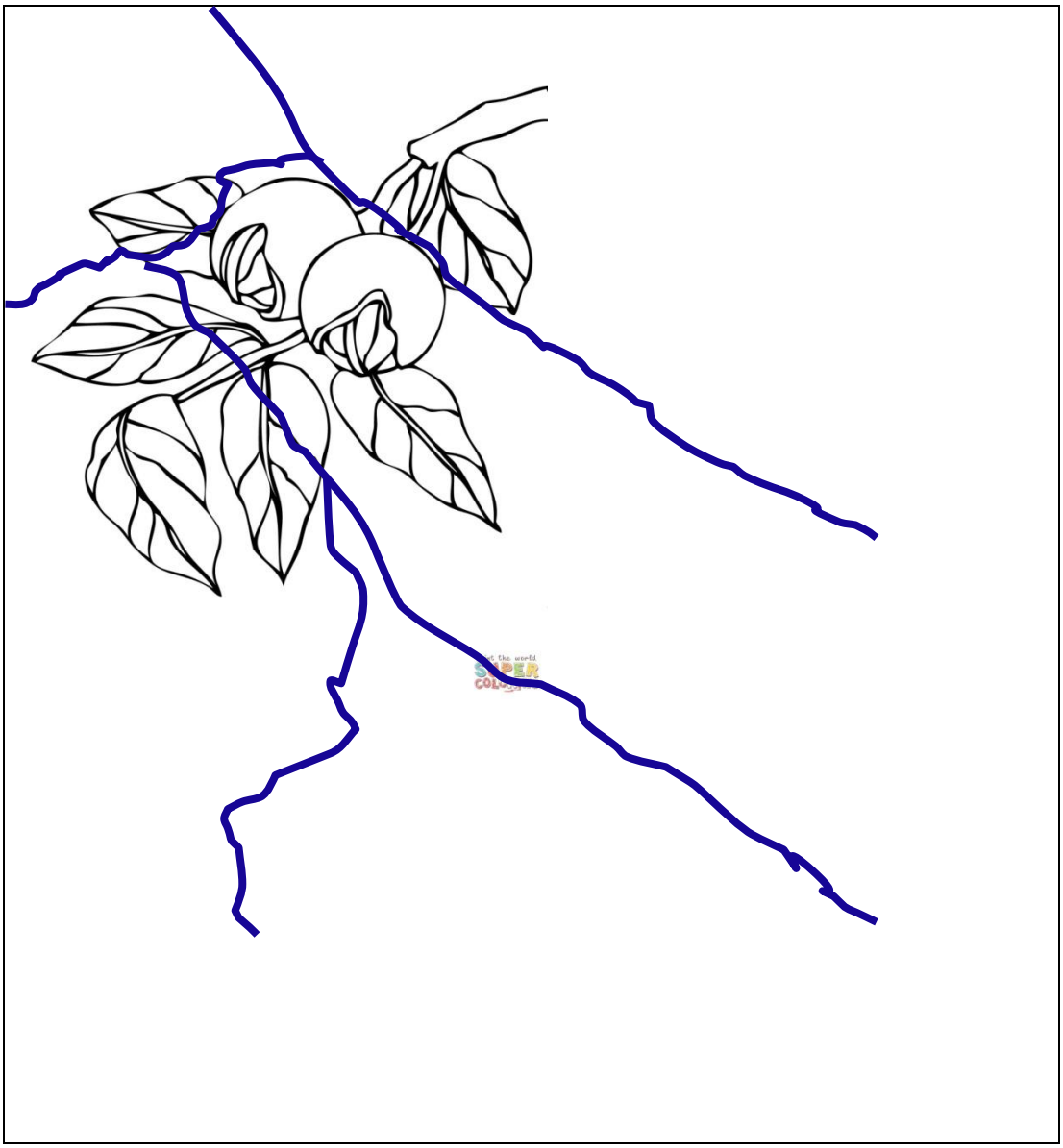

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

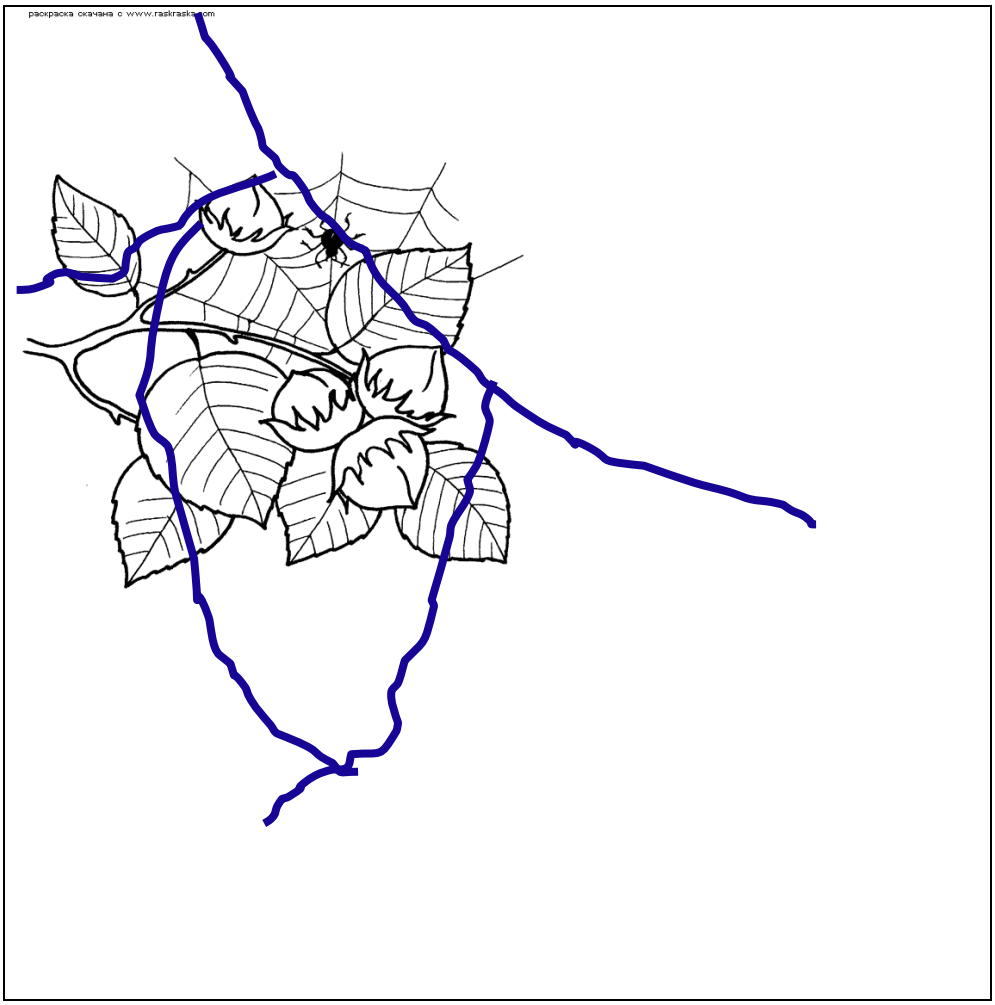

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 5: «Осінь»

Додаток 14

- «Покажіть» Зайчикові, які дарунки принесла осінь на город.
- Для цього розв'яжіть приклади на табличках і наклейте (намалюйте) коло табличок відповідну кількість овочів.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».